

Fortællingen om apostlene

Kære Theofilus. I min første afhandling skrev jeg om alt det, som Jesus fra begyndelsen gjorde og lærte, indtil den dag, hvor han blev optaget. Forinden havde han dog instrueret sine udvalgte apostle gennem hellig ånd. Han viste sig nemlig levende for dem efter sin lidelse med mange beviser gennem fyrre dage, hvor han blev set af dem og talte om det med Guds rige.

Jesus' optagelse i himlen

Mens de var forsamlede, pålagde han dem, ikke at forlade Jerusalem, men at afvente vor fars løfte, som han sagde:

"Det løfte, som I har hørt af mig. For Johannes døbte med vand, men I skal døbes med hellig ånd om ikke mange dage."

Mens de nu var sammen, spurgte de ham:

"Herre, er det så nu, du vil genoprette riget for Israel?"

"Det er ikke op til jer at kende tider eller timer, som vor far har fastsat i henhold til sin egen beslutning," sagde han til dem, "men I vil få kraft, når den hellige ånd kommer over jer, og I skal blive mine vidner både i Jerusalem, i hele Judæa og Samaria – ja, helt til verdens ende."

Da han havde sagt dette, blev han optaget, mens de så på det, indtil en sky skjulte ham for deres øjne.

Da de således stod og stirrede op i himlen, mens han fór bort, tænkte, så stod der to mænd ved siden af dem i hvide klæder.

"Galilæere!" sagde de, "hvorfor står I og kigger ind i himlen?"

Denne Jesus, som nu er optaget fra jer til himlen, han skal komme igen på samme måde, som I så ham tage op til himlen."

Så vendte de tilbage til Jerusalem fra det bjerg, som hedder Olivenbjerget, og som ligger tæt på Jerusalem – bare en sabbatsvej¹ derfra.

Da de var kommet ind i byen, gik de op på andensalen i den lejlighed, hvor de boede. Det var Petrus og Johannes og Jakob, Andreas, Filippus og Thomas, Bartholomæus, Matthæus og Jakob Alfæus' søn, Simon Zeloten og Judas, Jakobs søn.

Alle var de samstemmende og vedholdende i bønne sammen med nogle kvinder og Jesus' mor, Mariam og sammen med hans brødre.

¹ Den afstand, det var tilladt en jøde at gå på sabbatten – ca. 2000 skridt.

Judas' efterfølger

2. Det var på den tid Petrus stod frem midt blandt brødrene – der var vel forsamlet en flok på omkring 120 navngivne personer.

”Kære brødre,” sagde han, ” Det var nødvendigt, at skriften blev opfyldt, sådan som den på forhånd ved den hellige ånd havde talt gennem Davids mund angående Judas, der blev bannerfører for dem, der arresterede Jesus. Han var jo en af os og var tildelt denne tjenestes lod. Manden købte så en mark for sin uretmæssige belønning, og her styrtede han ned, og brast på midten, så alle hans indvolde væltede ud. Det blev kendt for alle, der bor i Jerusalem, så de kaldte marken for *Hakeldama* på deres eget sprog – det betyder Blodmark.

Der står jo skrevet i Salmernes bog:

Lad hans bolig blive øde –

ja, lad aldrig nogen bo på den.

Og der står også skrevet:

Lad en anden overtage hans tilsynsembede.

Derfor bør en af de mænd, der har været sammen med os i al den tid, vor Herre Jesus gik ind og ud iblandt os - lige fra Johannes Døberen til den dag, han blev optaget fra os - blive et vidne sammen med os om hans opstandelse.”

Så opstillede de to: Josef, som hed Barsabbas med tilnavnet Justus og så Matthias. De bad og sagde:

”Du, Herre, som kender alles hjerter, vis os, hvem af de to, du har valgt til at overtage dette embede og apostolat, som Judas vendte sig fra til sin egen ulykke.”

De trak nu lod, og loddet faldt på Matthias, som så blev regnet sammen med de elleve apostle.

Hellig ånd

3. Da pinsedagen² oprandt, var de alle forsamlede det samme sted, da der pludselig kom en lyd fra himlen som af et kraftigt vindstød, og det fyldte hele huset, hvor de sad. Tunger som af ild viste sig for dem, og de fordelte sig og satte sig på hver enkelt af dem. De blev alle fyldt af hellig ånd og begyndte at tale på andre sprog, alt efter hvad ånden skænkede dem af udtryk.

Nu boede der i Jerusalem gudfrygtige mænd fra alle folkeslag under himlen. Da denne lyd så opstod, stimlede mængden sammen og blev ganske forvirret, fordi de alle hørte dem tale på deres eget sprog. De blev ude af sig selv af forundring.

² Egentlig: den 50. dag. – dvs. efter påske.

”Hør, er alle de, som taler ikke galilæere?” sagde de, ”men hvordan kan vi så alle sammen forstå dem på vores eget modersmål – alle vi partere, medere og elamitter – vi, der hører hjemme i Mesopotamien, i Judæa og Kappadokien, Pontus og Asien, Frygien og Pamfylien, Egypten og dele af Libyen ned mod Kyrene – ja, vi herboende romere, jøder og proselytter, kretere og arabere – alle hører vi dem tale om Guds storhed på vores sprog.”

De var alle ude af sig selv og rådvilde, og de spurgte hinanden, hvad dette mon skulle føre til, mens andre gjorde nar og mente, at de bare var fulde af sød vin.

Petrus' prædiken

Så rejste Petrus sig op sammen med De Elleve, og med høj røst sagde han til dem:

”Judæere! – ja, alle I, som bor i Jerusalem! Dette skal I vide - og mærk jer mine ord: Disse mænd er langt fra berusede, som I tror – klokken er jo kun ni. Nej, dette er opfyldelsen af profeten Joels udsagn:

Det skal ske i de sidste dage, siger Gud, at jeg vil udgyde min ånd over alverden, så jeres sønner og døtre skal profetere. Jeres unge skal se syner - jeres gamle opleve drømmesyner. Ja, selv over mine slaver og slavinder vil jeg udgyde min ånd i de dage, så de skal prædike. Der skal ske undere oppe i himlen og tegn nede på jorden med blod og ild og røg. Solen skal vendes til mørke og månen til blod, før Guds store dag oprinder og åbenbares. Og da skal enhver, som påkalder sig Guds navn, befries.

Israelitter! Hør disse ord: Jesus nazaræeren, en mand, der blev udpeget for os af Gud gennem kraftfulde undere og tegn, som Gud udvirkede gennem ham her midt iblandt jer, sådan som I også ved – han, som ifølge Guds forudbestemte vilje blev udleveret ved hjælp af lovløse – ham, I har korsfæstet og dræbt – *ham* har Gud oprejst efter at have forløst dødens veer, for det var umuligt for døden at holde ham fast. Det er jo ham, David taler om, når han siger:

Jeg havde altid Gud for øje. han er ved min højre hånd, så jeg aldrig skal rystes. Derfor frydede mit hjerte sig, og min tunge jublede – ja, også mit legeme skal bo i håb. For du vil ikke efterlade mit liv i Hades – din fromme vil du ikke lade opleve fordærv. Du har lært mig livets veje at kende – du vil fylde mig med velbehag for dit ansigt.

Kære brødre! Må det være mig tilladt at tale ligeud til jer om patriarken David. Han døde og blev begravet, og hans

gravmæle findes hos os den dag i dag. Han var altså en profet og da han vidste, at Gud med en ed havde tilsvoret ham, at en af hans lænders frugt skulle sætte sig på hans trone, omtalte han, hvad han allerede havde set, angående Kristi opstandelse, at han ikke skulle efterlades i Hades, så lidt som hans legeme skulle opleve fordærv. Det var Jesus, som Gud oprejste, hvilket vi alle kan bevidne. Nu er han så ophøjet til Guds højre hånd og har taget imod den hellige ånd, der blev lovet ham af hans far, og den har han så udgydt, som I både kan se og høre. David steg jo ikke op til himlen, men siger selv:

Gud sagde til min Herre: Sæt dig ved min højre hånd, indtil jeg får sat dine fjender som en fodskammel for dine fødder.

Så skal da hvert hus i Israel for alvor erkende, at denne Jesus, som I korsfæstede, har Gud gjort til både Herre og Kristus.”

Da de hørte dette, stak det dem i hjertet, så de spurgte Petrus og de øvrige apostle:

”Kære brødre! Hvad skal vi gøre?”

”Læg jeres liv om,” sagde Petrus til dem, ”og lad jer hver især døbe i Jesus Kristi navn til jeres synders forladelse, så vil I modtage den hellige ånds gave. For løftet gælder både jer og jeres børn – ja, alle dem, der er langt borte, og som Jahve vor Gud vil kalde til sig.”

Også med mange andre fortællinger vidnede han for dem, og sagde blandt andet:

”Lad jer befri fra denne forkvaklede slægt.”

Så blev de, der godtog hans fortælling, døbt, og den dag blev der tilføjet omkring tre tusind sjæle.

Åndens frugt

Imidlertid var de meget optagede af apostlenes lære - af fællesskabet, måltidet³ og bønnerne. Alle og enhver var grebet af ærefrygt, og det kom til mange undere og tegn ved apostlene. Alle de hengivne boede sammen og havde alting fælles. De solgte gerne deres ejendom og gods og fordelte det til alle - alt efter, hvad enhver havde behov for. Hver dag kom de engagerede og samdrægtigt i templet, mens de brød brødet i hjemmene, hvor de holdt måltid med hjertelig glæde og oprigtighed. De lovpriste Gud og vandt hele folkets gunst. Og hver dag føjede Herren nogle til, som blev befriet.

³ Egentlig 'brydelsen af brødet'.

Helbredelse af en lam

4. Ved bedetiden klokken tre om eftermiddagen gik Petrus og Johannes op til templet. Der var der en mand, der havde været lam fra fødslen af. Hver dag blev han båret hen og sat op ad den dør, der kaldes Den Skønne, for at han kunne bede om lidt barmhjertighed fra dem, der gik ind i templet. Da han fik øje på Petrus og Johannes, der var ved at gå ind i templet, bad han dem om at vise lidt barmhjertighed med ham.

"Se på os!" sagde Petrus og Johannes, mens de så fast på ham. Så så han på dem i forventning om at få noget af dem.

"Sølv og guld ejer jeg ikke," sagde Petrus så, "men hvad jeg har, det giver jeg dig: I Jesus' Kristi nazaræers navn rejs dig og gå!"

Så greb han ham ved hånden og rejste ham op. Med det samme blev hans fødder og ankler stærke, så han sprang op og stod og gik, og han fulgtes med dem ind i templet, hvor han gik og sprang omkring og lovpriste Gud. Hele folket så ham springe omkring og lovprise Gud. De genkendte ham som ham, der plejede at sidde op ad Den Skønne Dør i templet og bede om barmhjertighed, og de blev fyldt af undren og henrykkelse over det, der var sket med ham.

Petrus' tale til folket

Mens han således holdt sig tæt ved Johannes og Petrus, stimlede hele folket sammen om dem ved den søjlegang, der kaldes Salomons. De var ude af sig selv af bestyrtelse. Da Petrus opdagede det, holdt han en tale til folket:

"Israelitter! Hvorfor undrer I jer over dette? Hvorfor stirrer I på os, som om vi ved egen kraft eller fromhed havde fået denne mand til at gå?"

Abrahams, Isaks og Jakobs Gud - vore fædres Gud - har herliggjort sin tjener, Jesus - han, som I udleverede og fornægtede overfor Pilatus, da han besluttede sig for at løslade ham. Men I fornægtede den hellige og retfærdige og forlangte at få udleveret en morder. Dermed dræbte I Livets Fyrste - han, som Gud til gengæld oprejste af døde, hvilket vi alle kan bevidne. Det er gennem tillid til hans navn - hans navn, som gjorde denne mand, som I både ser og kender, stærk. Det livsmod, som er kommet gennem Jesus, skænkede ham hans førlighed i alles påsyn.

Og nu, kære brødre! Jeg ved godt, at I handlede ud af uvidenhed, ligesom jeres rådsherrer også gjorde det. Men

således opfyldte Gud, hvad han tidligere havde forkyndt gennem alle profeterne: at hans salvede skulle lide.

Så læg jeres liv om – omvend jer, så jeres synder kan blive udvisket – så vederkvægensens tid må oprinde fra Guds ansigt, så han udsender Kristus Jesus, som for længst er særligt udvalgt for jer. Han bør være i himlen, indtil det bliver tid for genoprettelsen af alting – den genoprettelse, Gud talte om gennem sine hellige profeter lige fra tidernes begyndelse. Moses sagde for eksempel:

Jahve jeres Gud vil oprejse en profet som mig blandt jeres brødre. Ham skal I lytte til i alt, hvad han fortæller jer. Ja, enhver, som ikke vil lytte til denne profet, skal udryddes af folket.

Alle profeterne lige fra Samuel og alle de senere, der sagde noget, har forkyndt disse dage. I er sønner af profeterne og af den pagt, som Gud indgik med vore fædre, da han sagde til Abraham: *I dit afkom skal alle jordens slægter velsignes.*

Det er først og fremmest for jeres skyld, Gud har oprejst sin tjener og udsendt ham til jer med sin velsignelse for at vende hver enkelt bort fra jeres onde handlinger.”

For rådet

Mens de talte til folket, blev de pludselig overfaldet af præsterne, chefen for tempelvagten og saddukæerne, der var stærkt oprevne over, at de underviste folk og i Jesus forkyndte opstandelsen fra de døde. De arresterede dem og satte dem i forvaring til næste morgen, eftersom det allerede var aften. Men mange af dem, der havde hørt talen, blev grebet af nyt mod, så medlemsantallet steg til omtrent fem tusinde.

Næste morgen samledes rådsmedlemmerne, de ældste og teologerne i Jerusalem med førstepæsten Annas og Kaiafas og Johannes og Alexandros – ja, alle af førstepæstelig slægt. Så fremstillede de dem midt iblandt dem og forhørte dem:

”Med hvilken myndighed eller i hvis navn har I gjort dette?”

Da blev Petrus fyldt med hellig ånd og sagde til dem:

”Folkets rådsmedlemmer og ældste! Eftersom vi i dag forhøres på grund af en velgerning mod en syg mand, som er blevet helbredt, så skal I – ja, hele Israels folk – vide, at det er i Jesus’ Kristi - nazaræernes navn. Det var ham, I korsfæstede – ham, Gud oprejste fra de døde. Det er ved ham, denne mand står rask for øjnene af jer. Han er den sten, som ikke blev regnet for noget af jer husbyggere, men som er blevet hovedhjørnesten. Der findes ingen redning i nogen som helst anden, så lidt som der

gives noget andet navn blandt mennesker under himlen, der kan redde os.”

De blev slået af forundring over Petrus’ og Johannes’ frimodighed, da det gik op for dem, at de var ulærde jævne folk, og så genkendte de dem som dem, der plejede at være sammen med Jesus. Da de tilmed så den helbredte mand stå sammen med dem, kunne de ikke sige dem imod. Så befalede de dem at forlade synedriet, hvorefter de konfererede med hinanden:

”Hvad skal vi stille op med disse mennesker?” sagde de, ”det er jo klart, at de har udført et tegn, som er blevet kendt af alle, der bor i Jerusalem. Det kan vi ikke nægte. Men for at det ikke skal spredes mere ud blandt folket, så lad os true dem til ikke at sige mere til noget menneske på grundlag af dette navn.”

Så kaldte de dem ind og forbød dem at udtale sig endsige undervise i Jesus’ Kristi navn.

Men Petrus og Johannes svarede dem:

”Døm selv om det er rigtigt for Guds ansigt at lytte mere til jer end til Gud, men for os er det umuligt ikke at tale om det, vi har set og hørt.”

Efter at have truet dem, løslod de dem imidlertid uden at have fundet ud af, hvordan de skulle straffe dem. Det skyldtes folket, for alle lovpriste Gud på grund af det skete. For den mand, helbredelsestegnet var udført på, var over fyrre år.

Forsamlingens takkebøn

Da de var blevet løsladt, tog de hen til deres egne og fortalte om alt det, som førstepresterne og de ældste havde sagt. Da de havde hørt det råbte de alle som én til Gud:

”Enerådende Herre! Du, som har skabt himlen og jorden og havet og alt, hvad der findes i dem – du, som gennem vor fader, din tjener David, ved hellig ånd har sagt: *Hvorfor fnyste folkene – hvorfor beskæftigede folket sig med tomhed? Jordens konger rejste sig, og fyrsterne samlede sig imod Jahve og imod hans salvoede.* Ja, de samlede sig i sandhed i denne by mod din hellige tjener Jesus, som du salvoede – Herodes såvel som Pontius Pilatus sammen med folkene og Israels folk – for at udføre, hvad din hånd og vilje i forvejen havde bestemt. Og nu, Herre, se til deres trusler og skænk dine slaver at kunne fortælle din fortælling med frimodighed. Stræk din hånd ud, så der sker helbredelse, tegn og undere i din hellige tjener, Jesus’ navn.”

Efter at de havde bedt indtrængende, rystedes stedet, hvor de var samlet, og alle blev fyldt af hellig ånd, så de fortalte Guds fortælling med frimodighed.

Fællesskabet

5. For de mange hengivne var hjerte og sjæl ét. Ikke én påstod, at noget af hans ejendom var hans eget – nej, alt var fælles for dem. Med stor kraft aflagde apostlene vidnesbyrdet om vor Herre Jesus' opstandelse og stor nåde kom over dem alle sammen. Der var heller ingen trængende iblandt dem, for når alle de, som ejede jordstykker eller boliger, solgte, kom de med beløbene for det, de havde solgt og lagde dem for apostlenes fødder, og så blev det fordelt til enhver, alt efter, hvad man havde behov for. Således Josef, med tilnavnet Barnabas (hvilket oversat betyder Trøstens Søn) – en levit af cypriotisk afstamning. Han havde en mark, som han solgte, og så kom han med pengene og lagde dem for apostlenes fødder.

Ananias og Safira

Til gengæld var der en mand, der hed Ananias, der sammen med sin kone Safira solgte en ejendom. I samråd med sin kone lagde han noget af prisen til side og kom så med resten og lagde den for apostlenes fødder.

"Ananias!" sagde Petrus til ham, "hvorfor har Satan fyldt dit hjerte, så du løj overfor den hellige ånd og lagde noget af prisen for jordstykket til side? Var det måske ikke dit, og blev det ikke solgt, mens du ejede det? Hvordan kan det så være, du kom på den slags? Det er ikke for mennesker, du har løjet, men for Gud!"

Da Ananias hørte de ord, faldt han om og udåndede, og alle, som hørte om det, blev meget bange. Nogle unge mænd rejste sig op og tildækkede ham. Så bar de ham ud og begravede ham. Omkring tre timer senere dukkede hans kone op. Hun vidste ikke, hvad der var sket.

"Sig mig," sagde Petrus så til hende, "solgte I jordstykket for dette beløb?"

"Ja, dette beløb," svarede hun.

"Hvordan kan det dog være," sagde Petrus til hende, "at I ligefrem er blevet enige om at udæske Jahves ånd? Hør, fodtrinnene af dem, der begravede din mand, er lige udenfor døren. De vil også bære dig ud."

Så faldt hun om på stedet og udåndede for hans fødder. Da de unge mænd kom ind, fandt de hende død. Så bar de hende ud og begravede hende ved siden af hendes mand.

En stor frygt bredte sig nu i hele forsamlingen til alle dem, der hørte om det.

Forsamlingen vokser

Ved apostlenes hænder skete der mange tegn og undere i folket, og alle som én holdt de til i Salomons søjlegang. Ingen fra øvrigheden⁴ vovede at slutte sig til dem, men folket hyldede dem. Og hvad mere er, så føjedes hele tiden flere til, som hengav sig til Herren – masser af både mænd og kvinder. Ja, de bar ligefrem de syge ud på gaderne og lagde dem på bårer og måtter, så Petrus' skygge kunne falde på nogle af dem, når han gik forbi.

Nu begyndte også masser af folk fra byerne omkring Jerusalem at samles medbringende deres syge og de, som var plaget af urene ånder. De blev alle helbredt.

For rådet igen

6. Nu rejste førstepresten sig sammen med alle dem, der var med ham fra saddukæernes side, fulde af harme. De arresterede apostlene og satte dem i offentlig forvaring. Men en Guds engel åbnede i løbet af natten fængselsdørene, førte dem ud og sagde: "Gå hen og stil jer i templet og fortæl denne livsalige fortælling til folket."

Efter at have hørt, hvad han sagde, kom de tidligt om morgenen til templet, hvor de begyndte at undervise.

Da nu førstepresten og hans følge var stået op, sammenkaldte de synedriet og ældsterådet for alle Israels sønner. De sendte så bud til fængslet, om at apostlene skulle hentes. Men da tjenerne kom derhen, fandt de dem ikke i fængslet. Så vendte de tilbage og aflagde beretning:

"Vi fandt fængslet låst på alle måder," sagde de, "og vagterne stod ved dørene, men da vi åbnede dem, fandt vi ingen indenfor."

Da chefen for tempelvagten og førstepresterne hørte denne fortælling, kom de i vildrede om, hvad dette mon skulle føre til.

Da kom der nogen og berettede for dem:

"Hør her, de mænd, som I satte i fængsel, de står og underviser folket i templet."

Straks tog chefen for tempelvagten afsted sammen med tjenerne og hentede dem – dog ikke med magt, eftersom de var bange for, at folket skulle stene dem.

Da de havde hentet dem, stillede de dem for rådet, hvor førstepresten forhørte dem:

⁴ Egentlig: 'ingen af de øvrige' (*loipos*), men det giver ikke mening i forhold til det følgende.

”Vi forbød jer på det strengeste at undervise i dette navn,” sagde han, ”og se, nu har I fyldt Jerusalem med jeres lære, og I er besluttede på, at bringe dette menneskes blod over os.”

”Man bør adlyde Gud mere end mennesker,” svarede Petrus og apostlene. ”Vore fædres Gud oprejste Jesus, som I ryddede af vejen ved at hænge ham op på et træ. Ham har Gud gjort til fyrste og befrier ved at ophøje ham til sin højre hånd, så han kunne skaffe omvendelse og syndsforladelse til Israel. Og vi – vi er vidner om denne fortælling sammen med den hellige ånd, som Gud skænkede dem, der betragter ham som Herre.”

Da de hørte dette, skar det dem i hjertet, og de var opsatte på at klynge dem op. Men én i synedriet rejste sig – det var en farisæer, der hed Gamaliel. Han var højt agtet som lovkyndig af hele folket, og nu forlangte han, at man midlertidigt skulle sende folk udenfor. Så henvendte han sig til rådet:

”Israelitiske mænd! Pas nu på, hvad I er i færd med at gøre mod disse folk. For ikke længe siden stillede Theudas sig op og erklærede, at han var noget særligt, og henved 400 mænd sluttede sig til ham. Han blev ryddet af vejen, og alle, som troede på ham, blev spredt – ja, blev til intet. Efter ham stillede Judas Galilæeren sig op – det var i folketællingens dage – og fik folk til at følge ham. Også han blev udryddet, og alle, som troede på ham, blev spredt.

Med hensyn til det, som sker nu, vil jeg bare sige til jer: Hold jer fra disse mennesker! Lad dem være! For hvis denne plan eller dette værk stammer fra mennesker, så vil det gå i opløsning af sig selv. Men stammer det fra Gud, kan I alligevel ikke opløse dem, med mindre I vil anses for at bekæmpe Gud selv.”

De lod sig så overtale af ham, og efter at have hidkaldt apostlene, lod de dem piske og forbød dem at tale i Jesus’ navn. Derefter løslod de dem.

Så forlod de synedriet, alt imens de frydede sig over, at de var blevet anset for værdige til at blive vanæret for navnets skyld. Uophørligt underviste de og forkyndte evangeliet om Kristus Jesus hver dag – i templet såvel som i hjemmene.

En strid bilægges

7. Mens elevernes antal således voksede opstod der imidlertid utilfredshed blandt hellenerne ⁵ i forhold til hebræerne, fordi deres enker blev oversat ved den daglige tjeneste.

Så sammenkaldte De Tolv alle eleverne.

⁵ Det vil sige de græsktalende jøder

"Det går ikke, at vi forlader Guds fortælling for at tjene ved bordene," sagde de, "derfor skal I udpege syv mænd iblandt jer med et godt omdømme, og som er fyldt med ånd og visdom. Dem vil vi så indsætte i dette arbejde. Selv vil vi til gengæld være fuldt og helt optagede af bønner og tjenesten omkring fortællingen."

Denne tale behagede dem alle sammen, så de udvalgte Stefanos, en mand fuld af livsmod og hellig ånd - dertil Filippus, Prokorus, Timon, Parmenas og Nikolaos, en proselyt fra Antiokia. Så fremstillede de dem for apostlene, som bad og lagde hænderne på dem.

Guds fortælling udbredtes mere og mere og antallet af elever i Jerusalem voksede stærkt, så selv en stor del af præsterne blev grebet af tillid.

Stefanos anklages

8. Stefanos, der var fuld af nåde og kraft, udførte imidlertid store tegn og undere i folket. Men så var der nogle af dem fra den synagoge, der kaldes 'De frigivnes', der stod frem sammen med nogle fra kyrenæernes og alexandrinernes synagoge og nogle fra Kilikien og Asien, og de gav sig til at diskutere med Stefanos. Dog kunne de ikke stille noget op mod den ånd og visdom, han talte med. Så fik de i al hemmelighed nogle mænd til at påstå, at de havde hørt ham komme med hånlige udtalelser om Moses og om Gud selv. Således skabte de uro både i folket og hos de ældste og teologerne. Siden hen overfaldt de ham og bortførte ham til Synedriet, hvor de fremstillede falske vidner, som hævdede:

"Dette menneske holder ustandseligt taler imod det hellige sted og imod loven. Vi har for eksempel hørt ham sige, at Jesus, denne hersens nazoræer, vil nedbryde dette sted og forandre, de skikke, Moses har overleveret til os."

Alle, som sad i Synedriet, så ufravendt på ham, og de bemærkede, at hans ansigt var som en engels.

Nu sagde førstepæsten til Stefanos:

"Forholder dette sig således?"

Stefanos' forsvarstale

"Israelitter," sagde han så, "brødre og fædre. Hør nu her: Stråleglansen fra Gud viste sig for vores far Abraham, mens han var i Mesopotamien, endnu før han bosatte sig i Karan, og han sagde til ham: *Forlad dit land og din slægt og kom herover til det land, som jeg vil vise dig.* Da han så havde forladt

kaldæernes land, bosatte han sig i Karan. Og efter at hans far var død, fik Gud ham flyttet til denne jord, hvor I nu bor. Dog gav han ham hverken lod eller del i landet - end ikke en fodsbred - men han lovede at skænke det til ejendom til ham og til hans afkom efter ham - skønt han var barnløs.

Derpå sagde Gud: *Hans afkom skal være udlændinge på fremmed jord. Man vil gøre dem til slaver og mishandle dem i 400 år, men det folk, de måtte trælle under, vil jeg dømme. Men bagefter skal de slippe ud og dyrke mig på dette sted.*

Og Gud skænkede ham omskærelsens pagt. Derpå fik han Isak, som han omskar på ottendedagen, og Isak fik Jakob og Jakob de tolv patriarker.

Patriarkerne blev skinsyge på Josef, så de solgte ham til Egypten. Gud var dog med ham og udfriede ham af alle hans trængsler og skænkede ham yndest og visdom overfor Faraos, Egyptens konge, så han indsatte ham som leder over Egypten og over hele sit hus.

Så kom der hungersnød og stor elendighed over hele Egypten og i Kanaan, så vore fædre ingen føde kunne finde. Da Jakob så hørte, at der var brød i Egypten, udsendte han vore fædre første gang. Anden gang det skete, blev Josef genkendt af sine brødre, og Josefs afstamning blev afsløret for Faraos. Derpå sendte Josef bud og indbød sin far Jakob og hele hans slægt på i alt 75 sjæle til at flytte derover.

Jakob rejste så ned til Egypten, hvor han døde ligesom vore fædre. De blev flyttet til det gravminde, som Abraham havde købt for et beløb af Hamors sønner i Sikem.

Som tiden nærmede sig for opfyldelsen af det løfte, Gud havde givet Abraham, voksede folket og blev talrigt i Egypten, indtil der fremstod en ny konge, som ikke kendte Josef. Han udtænkte en snedig plan mod vores slægt og mishandlede vore fædre, idet han tvang dem til at sætte deres spædbørn ud, for at de skulle omkomme. Det var på den tid, Moses blev født. Han var usædvanlig smuk og blev opfostret i tre måneder i sin fars hus. Da han så blev sat ud, tog Faraos datter ham til sig og opfostrede ham som sin egen søn. Moses blev således oplært i al Egyptens visdom og blev stærk i tale og handling.

Da han så var blevet fyrré år gammel, fik han lyst til at besøge sine brødre, Israels sønner. Her så han en, der blev mishandlet, så han forsvarede ham og hævnedé den stakkels mand ved at slå egypteren ned. Han mente vel, at hans brødre forstod, at Gud ved hans indgriben var ved at redde

dem, men det begreb de intet af. Næste dag viste han sig nemlig for dem, mens et par af dem var oppe at slås. Han prøvede at få dem til at holde fred ved at sige:

"Mænd! I er jo brødre. Hvorfor mishandler I så hinanden?" Men han, der var ved at mishandle sit medmenneske, stødte ham fra sig.

"Hvem har sat dig til at være vores leder og dommer?" spurgte han. "Vil du nu gøre det af med mig, sådan som du gjorde det af med ham ægypteren i går?"

Efter den svada flygtede Moses. Han boede som fremmed i Midjan, hvor han senere fik to sønner.

Da endnu fyrré år var gået, viste en engel sig for ham i en brændende tornebusk. Det var i ørkenen tæt ved Sinajbjerget. Da Moses fik øje på den, undrede han sig over, hvad han så, men mens han gik hen for at se nærmere på det, lød Jahves stemme:

"Jeg er dine forfædres, Abrahams, Isaks og Jakobs Gud."

Moses kom til at ryste og bæve og turde ikke undersøge det nærmere.

"Tag sandalerne af dine fødder," sagde Jahve til ham, "for det sted, du står på, er hellig grund. Alt alt for tydeligt har jeg set hvordan mit folk i Egypten bliver mishandlet, og jeg har hørt deres suk. Derfor er jeg kommet ned for at hente dem ud. Så kom nu her, så jeg kan sende dig til Egypten."

Så den samme Moses, som de fornægtede, dengang de sagde: Hvem har sat dig til at være vores leder og dommer? ham udsendte Gud som både leder og befrier ved hjælp af den engel, der viste sig for ham i tornebusken. Det var ham, der førte dem ud, efter at have udført undere og tegn både i Ægypten, ved Det røde Hav og i ørkenen gennem fyrré år. Det var den samme Moses, der sagde til Israels sønner:

"Gud skal fremstille en profet for jer - en af jeres brødre ligesom mig."

Det var ham, der mens han var i forsamlingen i ørkenen, var sammen med den engel, der talte med ham på Sinajbjerget - ligesom med vore fædre. Ja, han modtog levende guddomsord, som skulle gives videre til os. Det var ham, vore fædre ikke ville høre på - nej, de stødte ham fra sig og vendte sig i deres stille sind til Egypten, dengang de sagde til Aaron:

"Lav guder til os, som kan gå foran os. For ham Moses, som førte os ud af Egypten, ham aner vi ikke, hvad der er sket med."

Så lavede de en kalv i de dage, og de bragte ofre til afgudsbilledet, mens de frydede sig over deres hænders værk.

Men Gud vendte sig fra dem og lod dem dyrke en himmelsk hærske af guder, sådan som det er skrevet i Profeternes Bog:

I fyrre år i ørkenen frembar I ingen slagtedyrl eller slagtofre, Israels Hus – nej, det var Moloks⁶ telt og guden Raifans⁷ stjerne, I bar på – billeder, I gjorde jer for at dyrke dem. Derfor flytter jeg jer over på den anden side af Babylon.

Vidnesbyrdets telt var hos vore fædre i ørkenen, sådan som den, der talte med Moses havde arrangeret det, ganske som han havde set det. Og vores fædre bragte det med sig, dengang de overtog landet under Josva - det land, som var besat af de folk, som Gud drev bort fra vore fædres ansigt lige indtil Davids dage. David fandt nåde for Guds ansigt og bad om at finde en bolig for Jakobs Gud. Det blev dog Salomon, der byggede et hus til ham. Imidlertid bor Den Højeste ikke i huse bygget af hænder, som profeten siger:

Himlen er min trone, jorden er min fodskammel. Hvilket hus vil I bygge til mig, spørger Jahve - hvilket sted er mit hvilested? Er det ikke min hånd, der har skabt alt dette?

Stivnakker! Uomskårne i jeres hjerter og ører! Altid står I imod den hellige ånd – ganske som jeres fædre. Hvem af profeterne, har jeres fædre ikke forfulgt? De dræbte dem, som forud forkyndte om Den Retfærdiges komme – han, som I nu har forrådt og myrdet. I, som modtog loven, der var foreskrevet af engle – men I overholdt den aldrig!”

Stefanos henrettes

Da de hørte dette, skar det dem i hjertet, så de blev fyldt af vrede mod ham. Opfyldt af hellig ånd stirrede han imidlertid mod himlen, hvor han så Guds stråleglans og Jesus, der stod ved Guds højre hånd.

”Nej, tænk,” sagde han, ”jeg kan se himlene helt åbne og Gudsmennesket stående ved Guds højre hånd.”

Så råbte og skreg de og holdt sig for ørerne, mens de alle som én kastede sig over ham. Så drev de ham udenfor byen og stenede ham. Vidnerne lagde deres overtøj for fødderne af en

⁶ Molok betyder egentlig 'kongen'. En ammonitisk gud, der bl.a. krævede børneofringer.

⁷ Et andet navn for den romerske gud Saturn.

ung mand, der hed Saulus. Ja, de stenede Stefanos, mens han bad:

"Herre Jesus! Tag imod min ånd."

Så knælede han ned og råbte med høj røst:

"Herre! Tilregn dem ikke denne synd."

Da han havde sagt dette, sov han ind - og Saulus var glad over hans henrettelse.

Forfølgelse og opbrud

9. Samme dag kom det til en større forfølgelse af forsamlingen i Jerusalem, så alle med undtagelse af apostlene blev spredt over Judæa og Samaria.

Nogle fromme mænd bar nu Stefanos til graven under højlydt klage. Saulus derimod begyndte at pine og plage forsamlingen ved at gå fra hus til hus og slæbe både mænd og kvinder ud og få dem sat i fængsel.

De adspredte rejste imidlertid omkring og forkyndte den glade fortælling. Således Filippus, der var kommet ned til byen Samaria, hvor han forkyndte om Kristus for dem. Folk hengav sig alle som en til det, Filippus fortalte. De hørte efter og så de tegn, han gjorde. Mange af dem havde nemlig urene ånder, der råbte op og skreg, før de kom ud. Mange lamme og vanføre blev helbredt, så der opstod stor glæde i den by.

Simon Mager

10. Der var en mand, der hed Simon. Han var forinden begyndt at udøve magi i byen, og hensatte Samarias befolkning i forbavselse. Han mente selv, han var noget stort, og alle fra den mindste til den største blev imponeret af ham og sagde:

"Han er Guds mægtige kraft."

Det var fordi, han gennem længere tid havde forbløffet dem med sine magiske evner, de holdt sig til ham. Men da de så faldt for Filippus, der forkyndte evangeliet om Guds rige og Jesus' Kristi navn, blev både mænd og kvinder døbt. Selv Simon overgav sig og efter at være blevet døbt, holdt han sig til Filippus. Han var imponeret over tegnene og de store mirakler, der skete.

Da apostlene i Jerusalem forstod, at Samaria havde taget imod Guds fortælling, sendte de Petrus og Johannes til dem. Da de var kommet derned, bad de for dem, for at de kunne få hellig ånd. Den var nemlig endnu ikke kommet over nogen af dem. De var jo kun blevet døbt i vor Herre Jesus' navn. Så lagde de hænderne på dem, så de modtog hellig ånd.

Da nu Simon så, at ånden blev givet i kraft af apostlenes håndspålæggelse, tilbød han dem penge.

"Skænk også mig denne magt," sagde han, "så den, jeg lægger hænderne på, må få hellig ånd."

11. "Gid dit sølv må rådne op sammen med dig," sagde Petrus imidlertid til ham, "eftersom du troede, at du kunne anskaffe dig Guds frie gave ved hjælp af penge. Du har hverken lod eller del i denne fortælling, for dit hjerte er ikke oprigtigt overfor Gud. Så omvend dig fra din ondskab og bed om, at dit hjertes tanke må blive tilgivet dig, for jeg forstår, det er opfyldt af bitter galde - ja, uret klæber til dig."

"Bed I for mig til Herren," svarede Simon, "så intet af, hvad I har sagt, skal ramme mig."

Efter at de således havde aflagt vidnesbyrd og fortalt Guds fortælling, vendte de tilbage til Jerusalem, mens de forkyndte evangeliet i mange af Samarias landsbyer.

Den etiopiske eunuk

12. Nu sagde Guds engel til Filippos:

Rejs dig op og tag sydpå ad den vej, der går fra Jerusalem ned til Gaza - det er en ørkenvej. Så rejste han sig op og tog af sted. Men hør nu. En etiopier - en magtfuld eunuk hos etiopiernes dronning Kandake, som havde opsyn med alle hendes skatte, var taget til Jerusalem for at tilbede Gud, og var nu på vej tilbage. Han sad i sin vogn og læste profeten Esajas. Så sagde ånden til Filippos:

"Gå hen og hold dig til denne vogn!"

Filippos løb derhen, og han hørte ham læse profeten Esajas.

"Mon du nu også forstår det, du læser," spurgte han ham.

"Hvordan skulle jeg kunne det, hvis ikke der er nogen, der vejleder mig?" svarede han.

Så opfordrede han Filippos til at komme op og sætte sig hos ham. Det stykke af skriften han læste, var dette:

*Som et får, der føres til slagting -
som et lam, der er stumt, når det klippes,
således åbner han ikke sin mund.*

I ydmygelsen blev dommen over ham taget bort.

Hvem vil kunne fortælle om hans slægt,

når hans liv tages bort fra jorden?

"Undskyld mig," spurgte eunukken Filippos, "hvem taler profeten således om? Om sig selv eller om en anden?"

Så tog Filippos ordet, og idet han gik ud fra dette skriftsted, forkyndte han evangeliet om Jesus for ham.

Som de nu kørte hen ad vejen, kom de til noget vand, og eunukken udbryder:

”Se, der er vand. Er der noget til hinder for, at jeg bliver døbt?”

Han befalede så, at vognen skulle standse, og både Filippos og eunukken gik ned i vandet. Så døbte han ham. Da de kom op af vandet, bortførte Herrens ånd Filippos, så eunukken så ham ikke mere, men han fortsatte sin rejse med glæde.

Filippos befandt sig en tid i Ashdod. På vejen videre forkyndte han evangeliet i alle byerne indtil han nåede Cæsarea.

Saulus’ omvendelse

13. Imidlertid fnyste Saulus fortsat af trusler og mord mod Herrens elever. Derfor tog han hen til førstepræsten og bad om breve fra ham til synagogerne i Damaskus. Fandt han så nogen, der fulgte Vejen⁸ – mænd såvel som kvinder – kunne han føre dem til Jerusalem i lænker.

Mens han nu var på vej og var ved at nærme sig Damaskus, blev han pludselig omstrålet af et lys fra himlen. Han faldt til jorden og hørte en stemme, der sagde til ham:

”Saul! Saul, hvorfor forfølger du mig?”

”Hvem er du, Herre?” spurgte han.

”Det er mig, der er Jesus - ham du forfølger,” sagde han, ”men rejs dig nu op og gå ind i byen, så vil du få at vide, hvad du skal gøre.”

De mænd, der var på vej sammen med ham, tabte både næse og mund, for godt nok hørte de stemmen, men de kunne ikke se nogen. Så rejste Saulus sig op fra jorden, men da han åbnede øjnene, kunne han ikke se, så de førte ham ved hånden ind i Damaskus. I tre dage kunne han ikke se og han hverken spiste eller drak.

Nu var der en elev i Damaskus, der hed Ananias, og til ham sagde Herren i et syn:

”Ananias!”

”Her er jeg, Herre,” svarede han.

”Rejs dig op,” sagde Herren til ham, ”og gå hen i den gade, som kaldes ’Den Lige’. I Judas’ hus skal du spørge efter én, der hedder Saulus fra Tarsus. Han er nemlig i gang med at bede, og han har set en mand for sig ved navn Ananias komme ind og lægge hænderne på ham, så han må få sit syn igen.”

”Men Herre,” svarede Ananias, ”jeg har hørt fra mange om denne mand, hvor meget ondt, han har forvoldt dine hellige i

⁸ ’Vejen’ er et synonym for den nye messiashengivenhed. Jf. Johannesevangeliet, hvor Jesus kalder sig selv for ’vejen, sandheden og livet.

Jerusalem. Og her har han bemyndigelse fra førstepresterne til at lænke alle dem, der påkalder sig dit navn.”

”Gå blot,” sagde Herren til ham, ”for denne mand er mit udvalgte redskab til at bære mit navn frem for både folk og konger og Israels sønner. Jeg skal lære ham, hvor meget han skal udsættes for på grund af mit navn.”

Så tog Ananias af sted. Han kom ind i huset og lagde hænderne på Saulus.

”Saul, min bror,” sagde han, ”det er Herren, der har sendt mig – ja, Jesus, som du så på vejen hertil – for at du må få dit syn igen og blive fyldt med hellig ånd.”

Straks faldt der ligesom skæl fra hans øjne, så han kunne se igen. Så rejste han sig op og blev døbt. Da han havde fået noget at spise, kom han til kræfter, og han blev sammen med de kristne⁹ i Damaskus nogle dage. Lige fra begyndelsen forkyndte han om Jesus i synagogerne, at han er Guds søn.

Alle, som hørte det, blev ude af sig selv og spurgte:

”Sig mig, er det ikke ham, der i Jerusalem har hærget dem, der påkalder sig dette navn, og som var kommet hertil for at føre dem i lænker til førstepresterne?”

Modstand mod Saulus

Saulus blev imidlertid dygtigere og dygtigere, og han bragte jøderne i Damaskus helt fra koncepterne, når han argumenterede for, at Jesus er Kristus. Til sidst drøftede jøderne muligheden for at gøre det af med ham, men deres anslag blev meddelt Saulus. Så holdt de vagt ved byportene både dag og nat, for at gøre det af med ham, men hans elever fik fat i ham om natten og firede ham ned via muren i en kurv.

Da han var kommet til Jerusalem, forsøgte han at slutte sig til eleverne, men de var alle sammen bange for ham, og troede ikke på, at han selv var blevet elev. Så tog Barnabas sig af ham. Han tog ham med hen til apostlene og fortalte dem, hvorledes Saulus havde set Herren på vejen, og at han havde talt til ham – ja, hvordan han i Damaskus frimodigt havde talt i Jesus’ navn.

Så blev han hos dem i Jerusalem. Han gik ud og ind hos dem, alt imens han frimodigt talte i Herrens navn. Han talte og diskuterede også med hellenisterne, men de var mest indstillet på at få ham ryddet af vejen. Da brødrene fandt ud af dét, førte de ham til Cæsarea og derfra sendte de ham til Tarsus.

⁹ Egentlig ’elever’, som jeg oversætter lidt frit med ’kristne’.

I hele Judæa, Galilæa og Samaria havde forsamlingen nu fred, mens den opbyggedes og udviklede sig i ærefrygt for Herren – og tilskyndet af den hellige ånd voksede den.

Helbredelser i Lydda

14. Mens Petrus gennemrejste alle de forskellige egne, hændte det, at han også kom ned til de hellige, der boede i Lydda. Der stødte han på en mand, der hed Æneas, og som havde ligget lam på en bære i otte år.

”Æneas!” sagde Petrus til ham, ”Jesus Kristus helbreder dig. Så stå nu op og red selv din seng.”

Så stod han op med det samme.

Alle, som boede i Lydda – ja, på hele Sarons slette, hørte om ham, og de omvendte sig til Herren.

I Joppe boede der en elev, der hed Tabitha – det betyder gazelle.¹⁰ Hun var altid optaget af at gøre gode gerninger og vise barmhjertighed. Men netop i de dage skete det, at hun blev syg og døde. Da de havde vasket hende, lagde de hende op i et værelse ovenpå.

Eftersom Lydda lå nær ved Joppe, og de kristne hørte, at Petrus var dér, sendte de to mænd af sted til ham.

”Skynd dig at komme hen til os,” bad de ham.

Så rejste Petrus sig og gik af sted sammen med dem. Da de kom frem, førte de ham op i værelset ovenpå, og alle enkerne stillede sig ved siden af ham. De græd og græd og viste ham alt det undertøj og overtøj, som gazellen havde lavet, mens hun var hos dem. Efter at have sendt alle udenfor, lagde Petrus sig på knæ og bad. Henvendt til liget siger han så:

”Tabitha! Stå op!”

Hun åbnede øjnene, og da hun fik øje på Petrus, satte hun sig op. Han gav hende hånden og fik hende op at stå. Så kaldte han på de hellige og på enkerne og præsenterede hende lyslevende for dem.

Det kom så ud over hele Joppe, så mange hengav sig til Herren. Når Petrus senere kom til Joppe, blev han der gerne nogle dage hos en vis Simon Garver.

Mission blandt fremmede folk

15. Der var en mand i Cæsarea, der hed Kornelius. Han var centurion i den såkaldte *italienske* forlægning. Han var dertil både from og gudfrygtig sammen med hele sit hus og udøvede

¹⁰ *Dorkas* på græsk

megen barmhjertighed blandt folk, mens han uophørligt bad til Gud.

En eftermiddag – det var ved tretiden – så han aldeles tydeligt i et syn Guds engel komme hen til sig og sige:

”Kornelius!”

Han stirrede på ham og sagde så med frygt og bæven:

”Hvad er der, Herre?”

”Dine bønner og din barmhjertighed er kommet op og har sat sig fast i Guds erindring,” sagde han til ham, ”så find nu nogle mænd og send bud efter en vis Simon, som kaldes Petrus. Han er gæst hos en Simon Garver, der har et hus ved havet.”

Så såre englen, der havde talt med ham, var forsvundet, tilkaldte han to af sine husslaver samt en hengiven soldat af dem, han hele tiden havde omkring sig. Dem forklarede han hele sagen og sendte dem så til Joppe.

Petrus' vision

Næste dag, mens de tre var på vej og nærmede sig byen, gik Petrus op på taget ved middagstid for at bede. Imidlertid blev han sulten og bad om noget at spise. Men mens de var ved at tilberede maden, kom han i ekstase. Han ser himlen åben og ned daler en ting ligesom en stor dug, der blev holdt sammen i de fire hjørner, mens den blev sænket ned mod jorden. I den befandt sig alle dyr og krybdyr og alle himlens fugle.

En stemme sagde så til ham:

”Rejs dig Petrus! Slagt og spis!”

”Nej, aldrig i livet, Herre,” sagde Petrus, ”jeg har jo aldrig nogensinde spist uindviet¹¹ eller uren mad.”

”Hvad Gud har rensat, skal du ikke kalde uindviet,” lød stemmen igen tilbage til ham.

Dette gentog sig nu tre gange, og straks derefter blev tingen taget op i himlen.

Se, mens Petrus stadig var i vildrede om, hvad det syn, han havde set, skulle betyde, så står de mænd ved porten, som Kornelius havde udsendt. De havde spurgt efter Simons hus. Nu råbte de så ind og forhørte sig, om Simon, som kaldes Petrus, var gæst dér. Mens Petrus således endnu spekulerede over synet, sagde ånden til ham:

”Hør her, der er tre mænd, der leder efter dig. Rejs dig nu og gå ned og følg bare med dem uden betænkeligheder, for det er mig, der har sendt dem.”

¹¹ Egentlig 'fælles' (*koinos*).

Petrus gik så ned til mændene og sagde:

"Se her, det er mig, I leder efter. Hvad er grunden til, at I er kommet?"

"Det skyldes en centurion, der hedder Kornelius," sagde de, "en retfærdig og gudfrygtig mand, som også har et godt omdømme i hele det jødiske folk. Han har af en hellig engel fået befaling af Gud om at sende bud efter dig, så du kan komme hjem til ham, og han kan høre, hvad du har at sige."

Så inviterede han dem indenfor og tog imod dem som gæster.

Petrus og Kornelius

Næste dag stod han op og tog af sted sammen med dem. Også nogle af brødrene fra Joppe tog med, og den følgende dag ankom de så til Cæsarea. Her ventede Kornelius på dem. Han havde indbudt sine slægtninge og nærmeste venner. Da så Petrus trådte ind, gik Kornelius ham i møde, faldt ned for hans fødder og kyssede dem. Men Petrus rejste ham op.

"Bliv bare stående," sagde han, "også jeg er kun et menneske."

Mens snakken således gik, kommer han ind og finder de mange, der er samlet. Så siger han til dem:

"I ved sikkert alt om, hvor utilbørligt det er for en jøde at have samkvem med eller blot besøge nogen af anden afstamning. Men Gud har nu vist mig, at jeg ikke bør anse noget menneske for uindviet eller urent. Derfor kom jeg også uden indvendinger, da der blev sendt bud efter mig. Så nu vil jeg gerne vide, hvad der er årsag til, at I har sendt bud efter mig."

"For fire dage siden," sagde Kornelius, "var jeg om eftermiddagen i færd med at bede herhjemme. Pludselig står der en mand i strålende tøj foran mig og siger:

"Din bøn er blevet hørt, Kornelius, og din barmhjertighed bliver husket for Guds ansigt. Send nu bud til Joppe og tilkald Simon, som kaldes Petrus. Han er gæst i Simon Garvers hus ved havet." Straks sendte jeg bud efter dig, og hvor var det smukt af dig at komme. Nu er vi så alle samlet for Guds ansigt for at høre alt, hvad Herren har pålagt dig."

Så gik Petrus i gang med at fortælle:

"Nu forstår jeg for alvor, at der ikke er personsanseelse hos Gud. Nej, i ethvert folk bliver den, som viser ham ærefrygt og udøver retfærdighed modtaget af ham. Han udsendte fortællingen til Israels sønner, idet han forkyndte evangeliet om fred gennem Jesus Kristus, som er herre over alle. Ja, I kender den fortælling, som kom ud over hele Judæa efter at være begyndt i Galilæa omkring den dåb, som Johannes

forkyndte - den om Jesus fra Nazareth, hvordan Gud salvede ham med hellig ånd og kraft - hvordan han gik omkring og gjorde godt og helbredte alle dem, der var undertrykt af djævelen, fordi Gud var med ham. Og vi er vidner om alt det, han gjorde både i Judæa og i selve Jerusalem - også om at de gjorde det af med ham ved at hænge ham op på et træ. Ham oprejste Gud på den tredje dag og lod ham fremstå synligt - ikke for hele folket, men for de vidner, der på forhånd var udvalgt af Gud. Det var os - ja, vi, som spiste og drak med ham efter at han var opstået af døde. Og han pålagde os at forkynde for folket og for alvor vidne om, at han er den, som Gud har udset til at være dommer over levende og døde. Om ham fortæller samtlige profeter, at enhver, som hengiver sig til ham, skal modtage syndernes forladelse ved hans navn."

Endnu mens Petrus var i gang med sin tale, faldt den hellige ånd på alle dem, der lyttede til fortællingen, så de blev ude af sig selv af forundring - såvel de trofaste blandt de omskårne, som de, der var kommet sammen med Petrus - fordi den hellige ånds frie gave også blevet udgydt over fremmede folk. De hørte dem nemlig tale i tunger og ophøje Gud.

Så tog Petrus atter ordet:

"Der er vel ikke nogen, der vil forhindre, at disse mennesker, der har modtaget den hellige ånd, ligesom vi selv, bliver døbt med vand?"

Derefter insisterede han på, at de skulle døbes i Jesus' Kristi navn. Senere bad de ham om at blive der nogle dage.

Forsvar for missionen

16. Apostlene og de brødre, der var rundt om i Judæa, hørte nu, at også fremmede folk tog imod Guds fortælling. Så da Petrus kom til Jerusalem, begyndte de omskårne at diskutere med ham:

"Du er gået ind til mænd med forhud og har spist sammen med dem!?" sagde de.

Så begyndte Petrus at forklare sammenhængen for dem:

"Jeg var i byen Joppe, og mens jeg bad, kom jeg i ekstase og så i et syn en ting, der lignede en stor dug, som ved de fire hjørner blev sænket ned fra himlen og kom helt hen til mig. Jeg stirrede på den og undersøgte den grundigt, og da så jeg alle jordens tamme og vilde dyr og krybdyrene og himlens fugle, og jeg hørte en stemme, der talte til mig:

"Rejs dig op, Petrus! Slagt og spis!"

”Nej, aldrig i livet, Herre,” svarede jeg, ”uindviet eller uren mad er aldrig kommet ind i min mund.”

”Hvad Gud har rensset, skal du aldrig kalde uindviet,” svarede stemmen tilbage fra himlen.”

Dette gentog sig nu tre gange, og derefter blev det hele taget op i himlen. Og tænk, i det samme stod der tre mænd ved det hus, vi boede i. De var udsendt til mig fra Cæsarea. Så sagde ånden til mig, at jeg bare skulle gå med dem uden betænkeligheder. Sammen med mig fulgtes seks brødre, og vi gik ind i denne Kornelius’ hus.

Han fortalte os nu, hvordan han havde set en engel, der stod ved hans hus og sagde:

”Send bud til Joppe og få fat i den Simon, som kaldes Petrus. Han har noget at fortælle dig, som kan redde både dig og hele dit hus.”

Da jeg så begyndte at tale, faldt den hellige ånd på dem – ganske som på os selv i begyndelsen, og jeg mindedes vor Herres tale, dengang han sagde:

”Johannes døbte med vand, men *I* skal døbes med hellig ånd.”

Hvis nu Gud har givet den samme frie gave til dem, som han også har givet os, som har hengivet os til vor Herre Jesus Kristus, hvem var så jeg, at jeg skulle stå i vejen for Gud selv?”

Da de hørte dette, faldt de til ro – ja, de lovpriste Gud og sagde: ”Jamen, så har Gud også skænket fremmede folk omvendelsen til livet.”

Mere mission blandt fremmede folk

De, som nu var blevet spredt for alle vinde på grund af den trængsel, der opstod i forbindelse med Stefanos, rejste omkring lige til Fønikien og Cypern og Antiokia, men de fortalte ikke fortællingen til andre end jøder. Imidlertid var der nogle af dem fra Cypern og Kyrene, der kom til Antiokia, og dér begyndte de også at fortælle evangeliet om vor Herre Jesus for hellenisterne. Herrens hånd var med dem, så et stort antal overgav sig og vendte sig til vor Herre.

Rygtet om dem kom senere forsamlingen i Jerusalem for øre, så de sendte Barnabas til Antiokia. Da han var ankommet og havde oplevet Guds nåde, glædede han sig og tilskyndede alle til med hjertelig inderlighed at blive i vor Herre. Han var nemlig et godt menneske, fuld af hellig ånd og livsmod. En ganske stor skare blev ved den lejlighed føjet til vor Herre.

Senere rejste Barnabas til Tarsus for at opsøge Saulus, og da han havde fundet ham, tog han ham med til Antiokia. Her blev de et helt år, hvor de var sammen med forsamlingen og underviste en hel del mennesker. Det var i Antiokia, at de kristne for første gang blev kaldt 'kristne'.¹²

Hjælp til Judæa

17. På den tid kom der nogle profeter fra Jerusalem til Antiokia. En af dem – han hed Agabus – stod frem og gjorde det gennem den hellige ånd klart, at der ville komme en stor hungersnød over hele verden, hvilket også skete under Claudius.¹³ De kristne besluttede så – alt efter hvor godt de var stillet – at sende hjælp til de brødre, der boede i Judæa, hvilket de også gjorde. De sendte deres bidrag af sted til de ældste ved Barnabas' og Saulus' hånd.

Forfølgelse under Herodes

18. Det var på den tid, kong Herodes¹⁴ indfangede nogle fra forsamlingen og mishandlede dem. Han henrettede bl.a. Jakob, Johannes' bror med sværdet, og da han erfarede, at det vakte glæde blandt jøderne, satte han sig for også at arrestere Petrus. Det var i de usyrede brøds dage, og da han havde fået fat i ham, satte han ham i fængsel. Han overlod det til fire vagtskifter på hver fire soldater at bevogte ham, da han agtede at føre ham frem for folket efter Påske. Således sad Petrus bevogtet i fængslet, mens forsamlingen bad inderligt for ham.

Petrus' befrielse

Herodes skulle netop til at føre ham frem, men samme nat sov Petrus mellem to soldater, lænket med to lænker, samtidig med at vagter udenfor døren bevogtede fængslet. Tænk, så står der en Guds engel og rummet blev helt oplyst. Han puffede Petrus i siden og vækkede ham:

"Skynd dig at stå op," sagde englen til ham, mens lænkerne faldt af hans håndled, "tag bælte på og bind dine sandaler."

Da han havde gjort det, siger han til ham:

"Tag din frakke på og kom med mig."

Så gik han ud og fulgte efter ham, og han anede ikke om det, der skete ved hjælp af englen, skete i virkeligheden. Han

¹² *Khristianoï* – egentlig: kristianere.

¹³ Romersk kejser, der regerede 41-54.

¹⁴ Herodes Agrippa I (10 f.Kr. – 44 e.Kr.). Sønnesøn af Herodes d. Store. Fra 41-44 regerede han over hele sin farfars område.

tænkte, at det nok var et syn. Efter at have passeret den første og den anden vagt, nåede de til jernporten, der førte ind til byen. Den åbnede sig af sig selv for dem, og da de var kommet ud, gik de én gade frem. Her forlod englen ham uden videre.

Da Petrus var kommet til sig selv, sagde han:

”Nu ved jeg med sikkerhed, at Gud sendte sin engel og udfriede mig af Herodes’ greb og af det, som det jødiske folk håbede på.” Således overbevist kom han til Marias hus – hun er mor til den Johannes, som kaldes Markus. Der var en del mennesker forsamlede i bøn. Da han bankede på døren i porten, kom en ung slavinde hen for at høre, hvem det var. Hun hed Rode. Da hun genkendte Petrus’ stemme, blev hun så glad, så i stedet for at åbne porten løb hun ind og meddelte, at det var Petrus, der stod foran porten.

”Du må være gal,” sagde de til hende, men hun stod fast på, at det var rigtigt nok.

”Så må det være hans engel,” sagde de.

Petrus blev imidlertid ved med at banke, og da de endelig åbnede og så, at det var ham, blev de helt ude af sig selv. Så gjorde han tegn til dem med hånden om at tie stille og fortalte så, hvordan Gud havde ført ham ud af fængslet.

”Fortæl det videre til Jakob og brødrene,” sagde han også. Så gik han ud igen og tog hen til at andet sted.

Næste dag var der ikke så lidt bestyrtelse blandt soldaterne over, hvad der mon var blevet af Petrus, og efter at Herodes havde søgt efter ham uden at finde ham, befalede han, at vagterne skulle henrettes. Så forlod han Judæa og slog sig en tid ned i Cæsarea.

Herodes’ død

Imidlertid lå Herodes i strid med Tyrus og Sidon.¹⁵ De henvendte sig derfor i fællesskab til ham, og efter at have overtalt Blastos, der var kongens kammerherre, anmodede de om fred, fordi deres land blev forsynet med levnedsmidler fra kongens land. På en fastsat dag iførte Herodes sig så sin kongelige dragt, satte sig i dommersædet og holdt en folketale til dem, så folket igen og igen udbrød:

”Det er Guds stemme – ikke et menneskes!”

Men øjeblikkeligt ramte Guds engel ham, fordi han ikke gav Gud æren. Han blev ædt op af maddiker og døde.

Guds fortælling, derimod, voksede og udbredtes.

¹⁵ Havnebyer i Fønikien

Barnabas og Saulus vendte nu tilbage fra Jerusalem, efter at have udført deres forehavende, og de havde Johannes med – ham, der blev kaldt Markus.

Udsendelsen af Barnabas og Saulus

19. I forsamlingen i Antiokia var der forskellige prædikanter og lærere. Udover Barnabas var der Simeon med tilnavnet Niger, Lukios fra Kyrene, Manaen, der var vokset op sammen med tetrarken Herodes – og så Saulus.

Engang mens de holdt gudstjeneste og var fastende, sagde den hellige ånd:

”Udpeg mig nu Barnabas og Saulus til det arbejde, jeg har kaldet dem til.”

Så fastede de, bad og lagde hænderne på dem og lod dem tage af sted.

Mission på Cypern

Således udsendt af den hellige ånd tog de ned til Seleukia,¹⁶ og derfra sejlede de til Cypern. Da de var kommet til Salamis forkyndte de Guds fortælling i jødernes synagoger. De havde i øvrigt Johannes med som medhjælper.

Efter at have rejst igennem hele øen lige til Pafos traf de en mand, der var mager – en falskjødisk profet, som hed Bar Jesus. Han opholdt sig hos prokonsulen Sergios Paulus, der ellers var en forstandig mand. Han kaldte Barnabas og Saulus til sig, fordi han gerne ville høre Guds fortælling. Men denne mager, Elimas¹⁷ – sådan oversættes hans navn nemlig – modarbejdede dem og søgte at vende prokonsulen bort fra hengivenheden mod Gud. Da så Saulus – det vil sige Paulus – direkte på ham fyldt med hellig ånd:

”O, søn af djævelen selv,” sagde han, ”så fuld af alskens list og bedrag, som afskyr enhver form for retfærdighed. Holder du da aldrig op med at fordreje Guds rette veje? Nu skal du høre: Guds hånd kommer over dig, så du bliver blind og for en tid ikke skal se solen.”

Øjeblikkeligt faldt der både tåge og mørke over ham, så han ravede omkring og ledte efter nogen til at føre sig ved hånden. Da prokonsulen så, hvad der var sket, overgav han sig tillidsfuldt. Han var slået af forundring over denne lære om Gud.

¹⁶ Antiokias havneby

¹⁷ Elimas betyder ’mager’ på arabisk.

I Antiokias synagoge

Efter at Paulus og hans følge var sejlet af sted fra Pafos, kom de til Perge i Pamfylien.¹⁸ Her tog Johannes afsked med dem og vendte tilbage til Jerusalem. Fra Perge rejste de øvrige over land til Antiokia i Pisidien.¹⁹

På sabbatten gik de ind i synagogen og satte sig. Da oplæsningen fra loven og profeterne var slut, sendte synagogeforstanderne bud hen til dem:

"Kære brødre," sagde de, "hvis I har et opmuntrende ord til folket, så sig frem."

20. Så rejste Paulus sig op og vinkede med hånden:

"Israelitiske mænd," sagde han, "og I, som frygter Gud, hør her: Det var dette folks - Israels - Gud, der udvalgte vore fædre. Han ophøjede folket i det fremmede - i Egypten - og med løftet arm førte han dem ud af landet. I omkring fyrre år bar han over med dem i ørkenen, og efter at have nedkæmpet syv forskellige folkeslag i Kanaan, fordelte han deres land ved lodtrækning. Derefter i omkring 450 år gav han dem dommere indtil profeten Samuel. Så forlangte de en konge, og Gud gav dem Saul i fyrre år. Han var søn af Kisj, en mand af Benjamins stamme. Derpå udskiftede han ham og indsatte David som deres konge. Det var om ham, han vidnede og sagde: *Jeg har fundet David, Isajs søn - en mand efter mit hjerte, som vil gøre alt, hvad jeg ønsker.* Af denne mands sæd, har Gud oprejst en redningsmand for Israel - nemlig Jesus - efter at Johannes Døberen i forvejen - før Jesus trådte ind på scenen - havde forkyndt omvendelsesdåb for hele Israels folk. Da Johannes så var ved at fuldføre sit levnedsløb, spurgte han:

"Hvem tror I, jeg er? Nej, det er ikke mig, men hør her: *efter mig kommer han, hvis sandal jeg ikke er værdig til at løse af fødderne.*"

Kære brødre! Sønner af Abrahams slægt og de iblandt jer, der frygter Gud. Til os er fortællingen om denne redning blevet sendt. De som boede i Jerusalem og deres ledere kendte ham nemlig ikke, så de opfyldte ordet fra profeterne, som læses op hver sabbat, og fordømte ham. Og uden at have fundet nogen som helst dødssynd, forlangte de af Pilatus, at han skulle henrettes. Da de således havde fuldført

¹⁸ By og landskab i det nuværende sydlige Tyrkiet omkring byerne Antalya og Alanya.

¹⁹ By og landskab nord for Pamfylien. Ikke at forveksle med Antiokia i Syrien.

alt, hvad der er skrevet om ham, tog de ham ned fra træet og lagde ham i en gravhule.

Men Gud oprejste ham af døde, og han blev set igennem flere dage af dem, som var rejst med ham fra Galilæa til Jerusalem – de, som nu er hans vidner overfor folket.

Nu forkynder vi så for jer det glædelige budskab, at det løfte, som blev givet til fædrene, det har Gud opfyldt for deres børn – det vil sige os – ved at oprejse Jesus, sådan som det er skrevet i den anden salme: *Du er min søn, i dag er jeg blevet din far*. At han oprejste ham af døde, for ikke mere at vende tilbage til forrådnelse, har han udtrykt således: *De hellige og trofaste løfter til David, skænker jeg jer*. Derfor siger han også et andet sted: *Du vil ikke lade din hellige opleve forrådnelse*. Da David nu i sin egen tid havde tjent efter Guds vilje, sov han ind. Han blev lagt hos sine fædre og blev jo udsat for forrådnelse. Men han, som Gud oprejste blev aldrig udsat for forrådnelse.

I skal altså vide, kære brødre, at gennem ham meddeles I tilgivelse for synder – ja, for alt det, som I aldrig kunne frikendes for med Moseloven. Men ved *ham* frikendes enhver, som hengiver sig tillidsfuldt. Så tag jer i agt, at dette, som blev sagt af profeterne ikke skal komme over jer: *Se nu her, I som er fulde af foragt! Bliv bare bestyrkede og pak jer bort! For jeg – jeg udfører et værk i jeres tid – et værk, som I ikke ville tro på, selv om nogen forklarede det for jer.*”

Da de gik ud, bad man dem om, at denne fortælling måtte blive fortalt for dem den følgende sabbat, og da forsamlingen var gået hver til sit, gik mange af jøderne og af de gudfrygtige proselytter med Paulus og Barnabas. De snakkede med dem og formanede dem til at forblive i Guds nåde.

Opgør med jøderne

Næste sabbat samledes næsten hele byen for at høre Guds fortælling. Men da jøderne så de mange mennesker, blev de rasende, og med hån og spot gik de imod alt, hvad Paulus sagde. Både Paulus og Barnabas sagde da ganske frimodigt:

”Det var nødvendigt, at Guds fortælling først blev fortalt for jer, men eftersom i støder den fra jer og ikke anser jer selv for værdige til det evige liv, ja, så må vi jo henvende os til andre folk. For således er det blevet os pålagt af Gud selv: *Jeg har sat dig som et lys for folkene, så du kan skabe frihed indtil jordens yderste grænser*.

Da de fremmede folk hørte dette, blev de glade. De roste Guds fortælling i høje toner og alle de, som var bestemt til evigt liv, hengav sig tillidsfuldt. Og Guds fortælling udbredtes over det ganske land.

Jøderne derimod ophidsede de fromme fornemme kvinder og byens spidser, og det kom til forfølgelse af Paulus og Barnabas, så de blev drevet ud af deres områder. Men de rystede blot støvet af fødderne mod dem og nåede til Ikonium.²⁰ De kristne fyldtes til stadighed med glæde og hellig ånd.

I Ikonium

21. I Ikonium gik det til på samme måde, at de kom ind i jødernes synagoge og fortalte, så en stor flok af både jøder og hellenere overgav sig tillidsfuldt.

Men de jøder, som ikke lod sig overbevise, ophidsede de andre folk og satte ondt i dem imod brødrene. En tid lang blev de der og fortalte frimodigt om Gud, der til gengæld bevidnede fortællingen om sin nåde, ved at gøre tegn og undere ved deres hænder.

Imidlertid blev byens befolkning splittet, så nogle holdt med jøderne – andre med apostlene. Men da de erfarede, at det kom til opløb både blandt folkene og jøderne sammen med deres ledere, i den hensigt at mishandle og stene dem, flygtede de til byerne Lystra²¹ og Derbe og det omliggende land i Lykaonien,²² og dér forkyndte de så evangeliet.

Mirakler i Lystra

22. I Lystra sad der en mand, der ikke kunne bevæge fødderne. Han var lam fra mors liv og havde aldrig kunnet gå. Han lyttede til Paulus' fortælling, mens Paulus ikke kunne få øjnene fra ham, fordi han så, at manden havde tillid nok til at blive helbredt. Så sagde han med høj og klar stemme:

"Rejs dig op og stå på dine fødder!"

Så sprang manden op og kunne gå omkring. Da folk nu så, hvad Paulus gjorde, råbte de på lykaonisk:

"Guderne har gjort sig til mennesker og er kommet ned til os!"

De kaldte Barnabas for Zeus og Paulus for Hermes, eftersom det var ham, der førte ordet. Og præsten ved Zeustemplet, der lå udenfor byen, bragte tyre og kranse hen til byporten i den hensigt at ofre til dem sammen med folkeskaren.

²⁰ Det nuværende Konya i Anatolia.

²¹ Ca. 30 km syd for Ikonium

²² Område øst for Pisidia i Galatia.

Men da apostlene Barnabas og Paulus opdagede det, rev de deres overtøj i stykker, sprang ind i folkemængden og råbte: "Hillemand, hvorfor gør i det her? Også vi er blot mennesker ligesom jer. Vi forkynder jer netop evangeliet om at afstå fra disse tomheder og vende jer til den levende Gud - han som skabte himlen og jorden og havet og alt, hvad der findes i dem - han, som i tidligere tider tillod alle folkeslag at gå deres egne veje. Dog har han ikke undladt at efterlade sig vidnesbyrd, når han gjorde godt mod jer - sendte jer regn fra himlen og frugtbare tider og fyldte jer med føde og hjerteligt velbefindende..." Skønt de talte således, var det med nød og næppe, de fik afholdt skaren fra at ofre til dem.

Nu dukkede der til gengæld nogle jøder op fra Antiokia og Ikonium, og de fik overtalt skarerne, så de simpelt hen stenede Paulus og slæbte ham udenfor byen i den formening, at han var død. Men da de kristne havde slået kreds om ham, rejste han sig op og gik ind i byen. Næste dag tog han af sted til Derbe sammen med Barnabas.

Efter at have forkyndt evangeliet i byen, hvor de fik en hel del nye elever, vendte de tilbage til Lystra, Ikonium og Antiokia, hvor de styrkede de kristne mentalt og formanede dem til at forblive inderligt hengivne:

"Gennem mange trængsler," sagde de, "sømmer det sig for os at gå ind i Guds rige." I forsamling efter forsamling udpegede de ældste og under bøn og faste overgav de dem til den Herre, de hengav sig så tillidsfuldt til.

Tilbage til Antiokia

De tog nu igennem Pisidien og nåede til Pamfylie. Efter at have fortalt Guds fortælling i Perge, tog de ned til Attalia,²³ og derfra sejlede de til Antiokia, hvor de i sin tid var blevet overgivet til Guds nåde med henblik på det arbejde, de havde udført. Da de nåede derhen og havde trommet forsamlingen sammen, fortalte de lige fra begyndelsen om alt, hvad Gud havde gjort sammen med dem - hvordan han havde åbnet livsmodets dør for de fremmede folk.

Derefter tilbragte de en ikke ringe tid sammen med eleverne.

Apostelmødet i Jerusalem

23. På et tidspunkt kom der nogle fra Judæa og begyndte at belære brødrene om, at hvis ikke de blev omskåret ifølge Moses' skik, kunne de ikke reddes. Det vakte en hel del opstandelse og

²³ Perges havneby

diskussion mellem Paulus og Barnabas og de andre, så man besluttede, at Paulus og Barnabas og nogle af de andre skulle rejse til Jerusalem til apostlene og de ældste angående dette spørgsmål.

De blev så sendt af sted af forsamlingen og rejste gennem både Fønikien og Samaria, mens de igen og igen fortalte om omvendelsen af de fremmede folk. Det vakte stor glæde blandt alle brødrene.

Da de nåede til Jerusalem, blev de modtaget af forsamlingen, apostlene og de ældste, og de berettede om, hvad Gud havde gjort sammen med dem.

Men nogle af dem fra farisæernes parti, der ellers havde overgivet sig, stillede sig op og hævdede, at det *var* nødvendigt at omskære dem og give dem besked om at overholde Moseloven. Så samlede apostlene sig sammen med de ældste for at overveje sagen. Efter megen diskussion, rejste Petrus sig og sagde til dem:

”Kære brødre! I ved, at lige fra begyndelsen indgød Gud den beslutning i jer, at de fremmede folk gennem min mund skulle høre evangeliet og overgive sig til det. Og Gud, som kender hjerterne, bekræftede det ved at skænke dem den samme hellige ånd, som han har skænket os. Han skelnede på ingen måde mellem os og dem, da han gennem sin inderlige hengivenhed rensede deres hjerter. Så hvorfor forsøger I nu at friste Gud ved at lægge åg på elevernes nakke, som hverken vore fædre eller vi havde styrke til at bære? Nej, ved vor Herre Jesus’ nåde har vi fuld tillid til, at vi nok skal blive reddet ligeså vel som de andre.”

Hele forsamlingen lyttede nu i tavshed til Barnabas og Paulus, mens de fortalte om alle de tegn og undere, som Gud gennem dem havde udført blandt de fremmede folk.

Lidt efter brød Jakob²⁴ tavsheden. Han tog ordet og sagde:

”Hør på mig, kære brødre. Simeon har fortalt, hvordan Gud fra først af havde til hensigt at udtage sig et folk blandt de fremmede til at ære sit navn. Dette stemmer overens med profeternes fortælling, hvor det hedder: *Bagefter vil jeg vende tilbage og opbygge Davids faldne bolig – det nedbrudte vil jeg genopbygge. Ja, jeg vil genrejse det, så resten af menneskeheden kan søge Gud – alle de fremmede folk, som mit navn er nævnt over, siger den Gud, som handler således, som det har været kendt siden tidernes morgen.*

²⁴ Jakob – Jesus’bror med tilnavnet Den Retfærdige. Antagelig lederen af menigheden i Jerusalem og dermed af hele kristenheden.

Derfor er det min beslutning, at man ikke skal bebyrde dem fra de fremmede folk, der vender sig til Gud. Dog skal man pålægge dem, at de skal afholde sig fra afgudsdyrkelsens tillokkelser såsom hor, offerkød og blod. Fra Arilds tid er der i enhver by dem, der forkynder Moses. Hver sabbat oplæses han jo i synagogerne.”

Så besluttede apostlene og de ældste sammen med hele forsamlingen at udvælge nogle mænd iblandt dem, som skulle sendes til Antiokia sammen med Paulus og Barnabas. Det blev Judas, som kaldes Bar Sabbas og Silas – begge ansete mænd blandt brødrene og til dem dikterede de følgende brev:

”Til vores brødre blandt de fremmede folk i Antiokia, Syrien og Kilikien.²⁵

Eftersom vi har hørt, at der er kommet nogle fra os, der har chokeret jer med deres snak, som har forvirret jeres sjæleliv, og som de ikke har fra os, har vi i fællesskab besluttet at udvælge nogle mænd og sende dem til jer sammen med vores elskede Barnabas og Paulus – mennesker, der har overgivet deres liv til ære for vor Herre Jesus’ Kristi navn.

Vi har altså sendt Judas og Silas, der også mundtligt vil meddele jer det samme. Sammen med den hellige ånd har vi besluttet, ikke at pålægge jer yderligere byrder udover dette, som til gengæld er nødvendigt: at afholde sig fra ofre til afgudsbilleder, fra blod og fra de kvalte dyr – og så fra hor. Hvis I omhyggeligt overholder dette, vil det gå jer godt. Lev vel!

Bedste hilsner apostlene og de ældste blandt brødrene.”

Da de så var blevet sendt af sted, ankom de til Antiokia. Her trommede de hele forsamlingen sammen og overrakte brevet. Da de havde læst det op, blev de glade for opmuntringen. Og da Judas og Silas selv var prædikanter, opmuntrede og styrkede de brødrene med mange fortællinger. Da de havde gjort det en tid lang, blev de sendt tilbage af brødrene med fred – tilbage til dem, der havde udsendt dem.

Paulus og Barnabas derimod tilbragte en tid i Antiokia med at undervise, og sammen med mange andre forkyndte de evangeliet – Guds fortælling.

Paulus og Barnabas skilles

Efter en tid foreslog Paulus Barnabas, at de skulle vende tilbage for at se til brødrene i alle de byer, hvor de havde fortalt Guds fortælling for at se, hvordan de havde det. Barnabas ville gerne have Johannes med – ham, der kaldes Markus, men Paulus

²⁵ Landskab i det nuværende sydøstlige Tyrkiet.

syntes, at sådan en, som havde forladt dem i Pamfylien, og som ikke havde været sammen med dem i arbejdet, nej, ham skulle de ikke tage med. Det kom så til et skarpt opgør, så de skiltes fra hinanden. Banabas tog Markus med sig og sejlede til Cypern, mens Paulus udvalgte sig Silas og tog af sted efter at være blevet overgivet til Guds nåde af brødrene. Han rejste så gennem Syrien og Kilikien, hvor han styrkede forsamlingerne.

Timotheus kommer med

24. Han nåede også til Derbe og Lystra, og netop dér var der en elev, som hed Timotheus. Han var søn af en hengiven jødisk kvinde, mens hans far var hellener. Han havde et godt ry blandt brødrene i Lystra og Ikonium. Ham ville Paulus gerne have med på rejsen, så han tog og omskar ham af hensyn til de jøder, der befandt sig i de områder. Alle vidste nemlig, at hans far var hellener.

Som de nu kom igennem de forskellige byer, formanede de dem til at værne om de bestemmelser,²⁶ der var blevet vedtaget af apostlene og de ældste i Jerusalem. På den måde styrkedes forsamlingerne i inderlig hengivenhed og voksede i antal dag for dag.

Senere rejste de igennem Frygien og det galatiske område,²⁷ fordi den hellige ånd afholdt dem fra at tale i Asien.²⁸ Da de var kommet til Mysien,²⁹ forsøgte de at komme til Bithynien,³⁰ men ånden fra Jesus tillod dem det ikke. Så efter at være kommet igennem Mysien nåede de til Troas.³¹

Til Makedonien

Om natten oplevede Paulus et syn: Der stod en makedonier og kaldte på ham: Kom over til Makedonien og hjælp os!

Efter at han havde haft dette syn, søgte vi at komme over til Makedonien. Vi var enige om, at det var Gud, der havde kaldt os til at forkynde evangeliet for dem.³²

Kort efter tog vi fra Troas direkte til Samosthrake³³ og den følgende dag til Neapolis ³⁴ og derfra til Filippi, som er den

²⁶ *dogmata* - dogmer

²⁷ Områder i det nuværende centrale Tyrkiet

²⁸ Området i det nuværende vestligste Tyrkiet.

²⁹ Område i det nuværende nordvestlige Tyrkiet.

³⁰ Område øst for Bithynien.

³¹ Kystby ud til Det ægæiske Hav

³² Læg mærke til skiftet fra 'de' til 'vi'. En del teologer vil mene, at disse 'vi-stykker' måske repræsenterer en ældre og mere autentisk kilde end resten af Apostlenes Gerninger. Det er under alle omstændigheder en anden stil.

³³ En ø ud for Troas.

³⁴ 'Den nye by'. Filippis havneby

første by i den del af Makedonien. Det er en koloni.³⁵ Der tilbragte vi nogle dage.

På sabbatten gik vi udenfor byporten langs med en flod, hvor vi mente, der var et bedested for jøder.³⁶ Da vi havde sat os, faldt vi i snak med de forsamlede kvinder. Der var bl.a. en kvinde ved navn Lydia, en purpursælger fra byen Thyatira, der hengav sig trofast til Gud. Hun lyttede, og Gud åbnede hendes hjerte, så hun blev ramt af det, Paulus fortalte. Efter at hun var blevet døbt sammen med sin husstand bad hun os:

"Hvis I regner mig for hengiven mod Herren, som kom ind i mit hus og blev endelig." Ja, hun tvang os nærmest.

Pisk og fængsel i Filippi

Engang, da vi var på vej til bedestedet, kom en pige hen til os. Hun var besat af en pythisk ånd og skaffede sine herrer en blomstrende virksomhed ved at komme med orakelsvar.³⁷ Hun fulgte i hælene på Paulus og os andre og råbte:

"Disse mennesker er den højeste Guds slaver. De forkynder jer befrielsens vej." Sådan gjorde hun i mange dage.

Men det irriterede Paulus, så på et tidspunkt vendte han sig om og sagde til ånden:

"Jeg befaler dig i Jesus' Kristi navn at komme ud af hende!"

Og i samme stund fór den ud af hende.

Da nu hendes herrer forstod, at drømmen om deres virksomhed var gået i vasken, greb de Paulus og Silas og slæbte dem hen på torvet til deres ledere. Ja, de førte dem for retten³⁸ og sagde:

"Disse mennesker forstyrrer freden i vores by. De er jøder, og de forkynder en lære,³⁹ som det ikke er tilladt os romere at antage endsige da praktisere."

Folkemængden vendte sig nu imod dem, og efter at have fået tøj af dem, befalede embedsmændene, at de skulle piskes. Da de havde givet dem mange slag, kastede de dem i fængsel og befalede fangevogteren at holde dem sikkert forvarede. Efter sådan en befaling kastede han dem ind i den inderste celle og spændte deres fødder fast i blokken.

Henimod midnat var Paulus og Silas i gang med at bede og synge lovsange til Gud, mens deres medfanger lyttede til dem.

³⁵ Romersk 'colonia' – dvs. befolket (egtl. udplantet) med romerske borgere.

³⁶ I nogle byer var det ikke tilladt jøderne at forsamles indenfor bymuren.

³⁷ Egentlig: hun havde en python-ånd. Python var den slange, Apollon efter sigende dræbte ved oraklet i Delfi, hvor spåkvinden Pythia kom med ekstatiske orakelsvar.

³⁸ Egentlig 'for strategerne' dvs. embedsmændene.

³⁹ Egentlig 'ethos', skik og brug.

Pludselig kom der et stort jordskælv, så fængslets grundvold rystede. Øjeblikkeligt åbnedes alle døre, og alles lænker blev løst.

Fangevogteren blev vækket af sin søvn, og da han indså, at fængslets døre stod pivåbne, trak han sit sværd og skulle til at begå selvmord, da han troede, at fangerne var undsluppet. Men Paulus råbte med høj stemme:

”Gør ikke ondt mod dig selv. Vi er her jo alle sammen.”

Så bad han om lys, sprang ind og med rysten og bæven faldt han ned for Paulus og Silas. Derefter førte han dem ud og sagde:

”Mine herrer! Hvad skal jeg gøre for at blive befriet?”

”Hengiv dig til vores herre Jesus, så vil både du og dit hus blive befriet.”

Så fortalte de Guds fortælling til ham og til alle i hans hus. Samtidig tog han sig af dem dér midt om natten og vaskede dem efter piskeslagene, inden han blev døbt på stedet – han og alle hans. Og han tog dem med hjem og dækkede op for dem, mens han frydede sig over, at han og hele hans hus var blevet hengivne mod Gud.

Den følgende morgen sendte embedsmændene retsbetjente hen med besked om at løslade mændene. Så sagde fangevogteren til Paulus:

”Embedsmændene har sendt bud om, at I skal løslades. Så kom kun ud og rejs bort med fred.”

Men Paulus sagde til dem:

”Efter at have pryglet os offentligt og uden dom, skønt vi er romerske borgere, kastede de os i fængsel, og nu smider de os ud i al hemmelighed. Ikke tale om! Nej, de kan selv komme og føre os ud, kan de.”

Dette meddelte retsbetjentene så embedsmændene, der blev bange, da de erfarede, at der var tale om romere. Derfor kom de hen og undskyldte mange gange, og de lukkede dem ud og bad dem inderligt om at forlade byen.

Efter at de var kommet ud af fængslet, gik de hen til Lydia. Her traf de brødrene, som de opmuntrede, inden de tog afsted.

Modstand i Thessalonika

25. Via Amfipolis og Apollonia⁴⁰ kom de så til Thessalonika, hvor jødernes synagoge var. Som sædvanligt gik Paulus ind til dem, og de følgende tre sabbatter diskuterede han med dem ud

⁴⁰ Byer i Makedonien i det nuværende Grækenland

fra skrifterne, som han åbnede og forklarede, hvorledes Messias burde lide og opstå af døde. Som han sagde:

”Det er ham, der er Messias, den Jesus, som jeg forkynder for jer.”

En del af dem blev overbevist og sluttede sig til Paulus og Silas heriblandt ganske mange af både de gudfrygtige hellenere og ikke så få fornemme fruer.

Jøderne blev imidlertid vrede. De fik fat i nogle ondskabsfulde mænd, der hang ud på torvene og foranstaltede opløb og uro i byen. På et tidspunkt stillede de sig op foran Jasons hus i et forsøg på at få dem fremstillet for folket, men da de ikke fandt dem, slæbte de Jason og nogle brødre for byfogederne, mens de råbte:

”De mennesker, der har vendt op og ned på hele verden, de er her også, og dem har Jason taget imod. De går alle sammen imod Cæsars dekreter, idet de påstår, at der er en anden konge, nemlig Jesus.”

Således ophidsede de folk og byfogederne, der hørte det, og det var først efter at have modtaget kaution fra Jason og de øvrige, at de lod dem gå.

Til Beroia

Brødrene sendte derfor straks i løbet af natten Paulus og Silas til Beroia. Efter ankomsten gik de hen i jødernes synagoge. Her var de af en anden støbning end i Thessalonika, så de tog imod fortællingen med stor interesse. Dag efter dag gennemtrawlede de skrifterne for at se, om det kunne forholde sig således som de hævdede. Så der var mange af dem, der blev hengivne og ikke så få af de fornemme hellenske kvinder og mænd.

Da jøderne fra Thessalonika imidlertid erfarede, at Guds fortælling også blev fortalt af Paulus i Beroia, ankom de, og også dér skabte de røre og uro blandt folk.

Straks sendte brødrene Paulus afsted, så han kunne komme ud til havet, mens Silas og Timotheus blev, hvor de var. De, der ledsagede Paulus, førte ham lige til Athen. Her fik de bud med til Silas og Timotheus om hurtigst muligt at komme til ham. Så tog de tilbage.

I Athen

26. Mens nu Paulus ventede på dem i Athen, harmedes han i sit stille sind, da han så, hvordan byen var propfuld af

afgudsbilleder. Han drøftede det i synagogen med jøderne og de gudfrygtige⁴¹ og hver dag med dem, han nu traf på torvet. Nu var der også nogle af de epikuræiske og stoiske filosoffer,⁴² der diskuterede med ham og nogle af dem sagde:

”Hvad kan sådan et vrøvlehoved have at sige?”

”Det lyder, som om han forkynder fremmede halvguder,” mente andre, fordi han forkyndte evangeliet om Jesus og om opstandelsen. Så greb de fat i ham og slæbte ham op på Areopagos.⁴³

”Vi kunne vel ikke få at vide, hvad det er for en ny lære, du snakker om, for det lyder som fremmed tale i vore ører. Vi vil altså gerne vide, hvad det her går ud på.”

Alle athenere såvel som de fremmede, der boede der, brugte ikke tiden på meget andet end at fortælle eller høre nyt.

Areopagostalen

Så stillede Paulus sig op midt på Areopagos.

”Athenere! sagde han, ”jeg kan forstå, I på alle måder er gudfrygtige folk. For mens jeg forleden gik omkring og kiggede på jeres helligdomme, fandt jeg bl.a. et alter, hvorpå der var skrevet: Den ubegribelige Gud. Det, som I således dyrker uden at begribe det, det er præcis det, jeg forkynder jer. Den Gud, som har skabt verden med alt, hvad der er i den – han, som er herre over himmel og jord – bor ikke i templer, der er bygget med hænder, så lidt som han betjenes af menneskehænder, som om han havde brug for noget. Han giver jo selv liv og ånde og alt muligt til alle. Ud fra ét menneske skabte han alle folkeslag til at bo på hele jordens flade efter at have afgrænset forskellige tider og steder for deres bosættelse. Her kunne de søge Gud – om de dog kunne føle sig frem og finde ham, skønt han såmænd ikke er langt borte fra nogen af os. For i ham lever og bevæges – ja, *er* vi, sådan som også nogle af jeres digtere har sagt: *Også vi er jo hans slægt.*

Når vi således er Guds slægt, har vi ingen som helst grund til at antage, at det guddommelige er som guld eller sølv eller sten – som en statue frembragt ved et menneskes snilde og opfindsomhed. Nej, Gud har godt nok båret over med

⁴¹ De, som var interesserede i jødernes tro uden selv at være omskårne jøder.

⁴² Begge de filosofiske skoler udmærker sig ved en stærkt fornuftspræget tilgang til tilværelsen ud fra en analyse af de givne forhold. Fornuft fremfor følelse bør styre menneskets adfærd og dets stræben efter lykken.

⁴³ Højen findes endnu ved Parthenontemplet. Der er opsat en plade med Paulus' tale.

uvidenhedens æra, men nu påbyder han alle mennesker overalt at lægge deres liv om. Han har nemlig fastsat en dag, hvor han vil dømme verden med retfærdighed ved en mand, som han selv har bestemt til det, og det har han gjort troværdigt for enhver ved at oprejse ham af døde.”

Da de hørte om opstandelse fra de døde, var der nogle, der gjorde nar, mens andre sagde:

”Det vil vi gerne høre dig tale om igen en anden gang.”

Således slap Paulus væk fra flokken.

Men der var nogle som sluttede sig til ham med inderlig hengivenhed. Blandt dem var både areopagiten⁴⁴ Dionysios og en kvinde ved navn Damaris og flere andre.

I Korinth

27. Så forlod Paulus Athen og kom til Korinth. Her traf han en jøde ved navn Akvila. Han stammede fra Pontus og var just ankommet fra Italien sammen med sin kone Priskilla på grund af Claudius’ bestemmelse om, at alle jøder skulle forlade Rom.⁴⁵ Han tog hen til dem, og fordi de udøvede det samme håndværk, blev han boende hos dem og arbejdede. De var jo faglærte teltmagere.

Hver sabbat diskuterede han i synagogen og forsøgte at overbevise jøder såvel som hellenere. Så da Silas og Timotheus ankom fra Makedonien, var Paulus ganske opslugt af fortællingen og bevidnede overfor jøderne, at Messias rent faktisk var Jesus. Da de imidlertid stillede sig på tværs og var hånlige, rystede han sine klæder og sagde til dem:

”Må jeres blod komme over jeres eget hoved. Selv er jeg ren og fra nu af går jeg til andre folk.”

Som følge heraf drog han bort derfra og tog ind hos en gudfrygtig mand ved navn Titus Justus, hvis hus lå lige op ad synagogen. Det betød, at Krispos, synagogeforstanderen, hengav sig til Herren sammen med hele sit hus, og mange af de korintere, der lyttede til Paulus, hengav sig og blev døbt.

Om natten sagde Herren i et syn til Paulus:

”Vær ikke bange – nej, tal og ti ikke! For det er mig, der er med dig, så ingen vil stå op imod dig for at gøre dig ondt. Jeg har nemlig stor opbakning⁴⁶ i denne by.”

⁴⁴ Dommer ved Areopagosdomstolen.

⁴⁵ Antagelig et edikt fra kejser Claudius fra begyndelsen af halvtredserne på grund af nogle optøjer blandt jøderne i forbindelse med en vis ”Chrestus” (Iflg. Suetonius).

⁴⁶ Egentlig: ’et stort folk’.

Så blev han dér i halvandet år, og han underviste dem i Guds fortælling.

Det var mens Gallio var guvernør i Akaja, at jøderne alle som én rejste sig mod Paulus. De førte ham for domstolen og sagde: "Denne mand søger at overtale mennesker til at dyrke Gud stik imod loven."

Da Paulus så skulle til at åbne munden, sagde Gallio til jøderne: "Hør nu her, jøder! Hvis der var tale om en uret eller overlagt ondskab, skulle jeg nok lytte til jeres fortælling, men hvis det handler om formuleringer og begreber ifølge jeres egen lov, kan I selv tage jer af det. Jeg vil ikke være dommer over den slags."

Derpå smed han dem ud fra domstolen. Til gengæld greb de så alle sammen fat i Sosthenes, synagogeforstanderen, og bankede ham lige foran domstolen. Heller ikke det tog Gallio sig af.

Paulus blev der imidlertid endnu adskillige dage. Så tog han afsked med brødrene og sejlede mod Syrien sammen med Priskilla og Akvila, efter at denne var blevet klippet i Kenkrea. Han havde nemlig aflagt et løfte.⁴⁷

Til Syrien og videre

På vejen anløb de Efesos, hvor han efterlod dem, mens han selv gik ind i synagogen og diskuterede med jøderne. De spurgte, om han ikke ville blive der noget længere, men det afviste han.

Til gengæld sagde han, da han havde taget afsked:

"Jeg er nødt til at holde den kommende højtid i Jerusalem, men om Gud vil, vender jeg tilbage til jer en anden gang."

Så sejlede han fra Efesos, og kom til Cæsarea, hvor han gik op og hilste hjerteligt på forsamlingen, hvorefter han tog ned til Antiokia.

Da han havde tilbragt nogen tid dér, rejste han videre og tog senere fra sted til sted gennem Galatien og Frygien, mens han styrkede og opmuntrede alle eleverne.

Apollos

Nu ankom der en jøde ved navn Apollos til Efesos. Han stammede fra Alexandria og var en lærd mand, velbevandret i skrifterne. Han var blevet undervist i Herrens vej og brændende i ånden talte han og underviste ganske udmærket om det med Jesus - og det skønt han kun var bekendt med Johannes' dåb. Han begyndte også at tale frimodigt i synagogen, men da

⁴⁷ Der kunne være tale om et naziræerløfte (se 4. Mos. 6,1-21), som jøder kunne aflægge for kortere eller længere tid. Det indebar afholdenhed og at man ikke klippede håret. Se også afsnit 31.

Priskilla og Akvila havde hørt ham, tog de ham for sig og udlagde Guds vej nøjere for ham.

Da han så stod i begreb med at tage over til Akaja, skrev brødrene til de kristne og opmuntrede dem til at tage godt imod ham, og da han var ankommet, blev han til megen gavn for dem, der af ren nåde var blevet hengivne. Ivrigt gendrev han nemlig fuldstændig jøderne offentligt og påviste ved hjælp af skrifterne, at det var Jesus, der var Messias.

I Efesos

28. Det hændte, mens Apollos endnu var i Korinth, at Paulus kom ned til Efesos efter at have rejst igennem de højere liggende områder. Her stødte han på nogle elever og spurgte dem:

"Modtog I egentlig hellig ånd, dengang I overgav jer?"

"Nej," sagde de, "vi har ikke engang hørt om, at der findes en hellig ånd."

"Jamen hvad blev I da døbt i?" spurgte han så.

"I Johannes' dåb," svarede de.

"Johannes døbte med omvendelsesdåb," sagde Paulus til dem, "og fortalte folket om ham, der kom efter ham, for at de måtte hengive sig – det vil sige til Jesus."

Da de hørte dette, blev de døbt i vor Herre Jesus' navn. Da så Paulus lagde hænderne på dem, kom den hellige ånd over dem, så de både talte i tunger og prædikede.⁴⁸ De var omkring tolv mænd alt i alt.

I tre måneder kom han i synagogen og talte frimodigt og diskuterede overbevisende om det med Guds rige. Da så nogle forhærdede sig og tværtimod at lade sig overtale offentligt talte nedsættende om 'Vejen', forlod han dem, samtidig med, at han skilte de kristne ud fra dem. Til gengæld førte han hver dag samtaler i Tyrannus' sommerhus.⁴⁹ Dette foregik over to år, så alle, der boede i Asien, hørte Guds fortælling – jøder såvel som hellenere.

Gud gjorde hele tiden usædvanlige stærke ting ved Paulus' hænder, så man tilmed bragte tørklæder og skødeskind, han havde båret, hen til de syge, så sygdommene forlod dem, og de onde ånder kom ud.

De jødiske magikere

Også nogle af de omrejsende jødiske eksorcister tog til at nævne vor Herre Jesus' navn over dem, der havde de onde ånder:

⁴⁸ Egentlig: 'profeterede'.

⁴⁹ *skholæ* – egentlig fritidshus.

”Jeg besværges jer ved den Jesus, som Paulus forkynder!” sagde de. Det var i øvrigt en jødisk såkaldt førsteprest, Skeuas syv sønner, som gjorde dette.

”Jesus kender jeg godt nok,” svarede den onde ånd dem imidlertid, ”og Paulus har jeg hørt om, men I – hvem er I?”

Så sprang manden, der havde den onde ånd, på dem og overmandede dem begge med stor voldsomhed, så de måtte flygte ud af huset nøgne og sårede.

Dette kom ud til alle – jøder såvel som hellenere – som boede i Efesos, så de blev grebet af ærefrygt, og vor Herre Jesus’ anseelse⁵⁰ voksede. Ja, mange af dem, som var blevet hengivne, begyndte åbent at vedkende sig det og at fortælle om deres gerninger, og en hel del af dem, der havde øvet magi, samlede deres bøger sammen og brændte dem for øjnene af alle. Der var nogen, der regnede ud, hvad de havde kostet, og de mente, at det løb op i 50.000 sølvstykker.⁵¹ Således udbredtes og voksede Guds fortælling.

Nye optøjer

Efter disse begivenheder besluttede Paulus i ånden, at han ville rejse til Jerusalem gennem Makedonien og Akaja, og som han sagde: Når jeg har været dér, bør jeg også besøge Rom. Så efter at have sendt to af sine tjenere i forvejen til Makedonien – det var Timotheus og Erastus – blev han selv nogen tid i Asien.

Det var på den tid, der opstod ikke så lidt postyr omkring Vejen. For der var en vis sølvsmed ved navn Demetrios, som fremstillede Artemistempler af sølv og dermed skaffede håndværkerne en ikke ringe virksomhed. Efter at have sammenkaldt dem og flere andre, der arbejdede med den slags, sagde han:

”Mine herrer! I er bekendt med, at vores velstand stammer fra denne virksomhed, og nu både ser og hører I, hvordan denne Paulus – ikke blot i Efesos, men i hele Asien – har fået overtalt en hel masse mennesker til at skifte holdning ved at påstå, at de guder, som er blevet gjort med hænder, slet ikke er guder. Så ikke alene risikerer vi, at vores arbejde kommer i vanry – nej, vi risikerer tilmed, at vores store gudinde Artemis’ tempel regnes for intet, så Hendes Majestæt krænkes – hende, som hele Asien – ja, hele verden så inderligt dyrker.”

Da de hørte dette, blev de fyldt af raseri og råbte:

”Stor er efesiernes Artemis!”

⁵⁰ Egentlig ’navn’.

⁵¹ *argyriou* – egentlig bare ’sølv’. Svarer til ca. 136 årslønninger

Nu fyldtes byen med optøjer, og alle som én stimlede sammen mod teatret, mens de slæbte makedonierne Gajus og Aristarkhos med sig – det var Paulus' rejsekammerater. Da så Paulus ville gå ind til folk, forbød hans elever ham det. Også nogle af asiarkerne,⁵² der var hans venner, sendte bud til ham med opfordring om, ikke at udlevere sig selv til teatret.

Nu råbte nogle ét – andre noget andet, for forsamlingen var forvirret, og de fleste anede ikke, hvorfor de var stimlet sammen. Ud af flokken hentede de så Alexander, efter at jøderne havde skubbet ham frem. Alexander gjorde tegn til ro med hånden, og skulle lige til at forsvare sig overfor folket, men da de blev klar over, at han var jøde, skreg de alle som med én røst i henved to timer:

”Stor er efesiernes Artemis!”

Til sidst fik generalsekretæren beroliget folkemængden.

”Efesiere!” sagde han, ”mon der findes det menneske, som ikke kender efesiernes by som tempelvogter for den store Artemis og hendes gudgivne statue? Eftersom dette er uimodsigeligt, bør I også berolige jer selv, så I ikke handler overilet. I har jo tvunget disse mænd herhen, som hverken er tempelrøvere eller som taler bespotteligt om vores gudinde. Så hvis Demetrios og hans håndværkere har en klage mod nogen, afholdes der retsmøder, og der er embedsmænd, så lad dem stævne hinanden. Hvis I kræver mere end det, så må det blive afgjort på en lovlig folkeforsamling.⁵³ Faktisk risikerer vi at blive stævnet for oprør angående det, som er sket i dag, eftersom vi ikke kan anføre nogen rimelig grund som anledning til dette opløb.”

Da han havde sagt dette, opløste han forsamlingen.

Til Troas

29. Efter at tumulten således var overstået, sendte Paulus bud efter eleverne, som han opmuntrede og gav et farvelknus, hvorefter han tog afsted for at rejse til Makedonien. Efter at have krydset de omtalte områder, hvor han opmuntrede de forskellige med mangen en fortælling, nåede han til Hellas. Her tilbragte han tre måneder, men da han skulle til at sejle til Syrien, foretog jøderne et anslag mod ham, hvorfor han besluttede at vende tilbage gennem Makedonien. Pyrrus' søn Sopater fra Beroia fulgte med ham sammen med Aristarkhos og Sekundus fra Thessalonika, Gaius og Timotheus fra Derbe og

⁵² *asiarkån* – 10 udvalgte mænd fra hele Asien, der stod for de store religiøse fester og kampe.

⁵³ *Ekklesia* – samme ord, som især Paulus bruger om den kristne forsamling.

Tykikhos og Trofimos fra Asien. De tog i forvejen og ventede på os⁵⁴ i Troas. Selv afsejlede vi efter de usyrede brøds højtid fra Filippi, og efter fem dage nåede vi frem til dem i Troas, hvor vi så blev i syv dage.

Fald og opstandelse

Den første dag i ugen, da vi var forsamlede til gudstjeneste,⁵⁵ holdt Paulus tale for dem, fordi han skulle forlade dem næste dag, og han fortsatte med at tale lige til midnat. Nu var der en hel del lamper i det værelse ovenpå, hvor vi var forsamlet, så en ung mand ved navn Eutykhos, der sad oppe i vindueskarmen, faldt i dyb søvn, mens Paulus talte og talte. Overvældet af søvnen faldt han pludselig ned fra tredje sal, og da han blev samlet op, var han død. Imidlertid gik Paulus ned og kastede sig over ham og omfavnede ham.

"Bare rolig," sagde han, "der er liv i ham!"

Så gik han op igen og fortsatte gudstjenesten. Han talte længe med dem lige indtil daggry, hvorefter han tog afsted. Drengen kom op spillevende, og de blev umådeligt lettede.

Paulus' tale til de ældste fra Efesos

Senere gik vi i forvejen til skibet og sejlede til Assos,⁵⁶ hvor vi skulle tage Paulus med ombord. Således var det blevet arrangeret, da han selv ville gå til fods. Da han så var stødt til os i Assos, tog vi ham ombord og nåede til Mytilene.⁵⁷Næste dag sejlede vi derfra og nåede ud for Khios,⁵⁸ og dagen efter lagde vi til ved Samos.⁵⁹Næste dag nåede vi til Milet.⁶⁰ Paulus havde nemlig besluttet at sejle forbi Efesos, så han ikke skulle blive opholdt i Asien. Han havde jo travlt med om muligt at nå til Jerusalem til Pinse.

Efter at have sendt bud fra Milet til Efesos, kaldte han forsamlingens ældste til sig, og da de havde indfundet sig, sagde han til dem:

"I ved alt om, hvordan jeg levede sammen med jer hele tiden lige fra den første dag, jeg betrådte Asien – hvordan jeg tjente Herren i al ydmyghed og under tårer på grund af de prøvelser, der samtidig ramte mig i form af jødernes anslag.

⁵⁴ Vi er nu i endnu et 'vi-stykke'. Jf. afsnit 24.

⁵⁵ Egentlig: 'for at bryde brød'.

⁵⁶ By ca 20 km syd for Troas

⁵⁷ By på øen Lesbos.

⁵⁸ Ø syd for Lesbos.

⁵⁹ Ø ud for Efesos.

⁶⁰ By syd for Efesos.

Intet kunne dog forhindre mig i at forkynde for jer til gavns og undervise jer både ude og hjemme. Jeg aflagde vidnesbyrd for jøder såvel som for hellenere om at lægge sit liv om til Gud og hengive sig til vor Herre Jesus.

Og se nu - ja, nu rejser jeg bundet af ånden til Jerusalem uden at ane, hvad der skal ske mig i den by - bortset fra, at den hellige ånd i by efter by efterhånden har overbevist mig om, at det nok er lænker og trængsler, der venter mig. Men jeg agter ikke mit liv for noget værd at tale om, med mindre jeg kan fuldføre mit livsløb og den opgave, jeg modtog fra vor Herre Jesus: at vidne om Guds nådes evangelium.

Ja, se nu. Jeg ved, at alle I, som jeg gik omkring iblandt og forkyndte Guds rige - at I ikke mere skal se mig ansigt til ansigt. Derfor vidner jeg for jer på denne dag, at jeg er ren for alles blod, for jeg har ikke holdt mig tilbage fra at forkynde hele Guds vilje for jer.

Pas nu godt på jer selv og på hele den hjord, hvor den hellige ånd indsatte jer som tilsynsmænd - til at være hyrder for Guds forsamling, som han gjorde til sin ejendom med sit eget blod. Jeg ved, at der efter min bortgang vil komme bidske ulve ind til jer - ulve, som ikke vil skåne hjorden - ja, også fra jer selv skal der fremstå mænd, der forvansker fortællingen for at drage de kristne med sig. Så vær årvågne, og husk, at jeg gennem tre år nat og dag uophørligt og under tårer formanede hver og en af jer.

Nu overgiver jeg jer så til Gud og fortællingen om hans nåde, som er i stand til at opbygge jer og giver jer plads blandt alle de hellige. Sølv eller guld eller klæder har jeg ikke krævet, og I ved selv, hvordan disse mine hænder har sørget for mine behov og for dem, der var sammen med mig. Under alle omstændigheder har jeg belært jer om, at vi må slide i det og tage os af de svage og mindes vor herre Jesus' ord dengang han sagde: Det er velsignet at give fremfor at modtage."

Da han havde talt således, knælede han og bad sammen med dem alle. De brast alle i gråd, faldt Paulus om halsen og kysede ham heftigt - især fordi de sørgede over, at han havde sagt, at de aldrig mere skulle ses ansigt til ansigt.

Til sidst fulgte de ham til skibet.

Mod Jerusalem

Da vi omsider kom løs fra dem og var sejlet ud, fulgte vi en ret kurs og ankom til Kos⁶¹ og næste dag til Rhodos, hvorfra vi

⁶¹ Ø mellem Milet og Rhodos.

sejlede til Patara.⁶² Der fandt vi et skib, der skulle over til Fønikien, så vi gik ombord og afsejlede. Da vi fik Cypern i sigte, sejlede vi med øen om bagbord til Syrien, hvor vi landede i Tyrus,⁶³ hvor skibet skulle losse sin last. Vi fandt så frem til de kristne og blev der en uge, hvor de uophørligt gennem ånden bønfuldt Paulus om ikke at tage op til Jerusalem. Ikke desto mindre tog vi af sted, da ugen var omme og påbegyndte vores rejse. Alle fulgte os på vej sammen med kvinder og børn, indtil vi kom udenfor byen. På stranden faldt vi på knæ og bad, og så tog vi afsked med hinanden. Vi gik ombord på skibet, mens de andre vendte hjem. Så sejlede vi fra Tyrus og nåede Ptolemais,⁶⁴ hvor vi hilste hjerteligt på brødrene. Vi blev hos dem en dag. Næste dag tog vi afsted igen og kom til Cæsarea. Her tog vi ophold hos evangelisten Filip, der var én af De Syv.⁶⁵ Filip havde fire døtre, der var jomfruer, og som kunne prædike.⁶⁶

Profeten Agabus

30. Vi blev der i nogen tid, og en dag ankom der en profet ved navn Agabus fra Judæa. Han kom hen til os, og så tog han Paulus' bælte af, bandt sine egne hænder og fødder med det og sagde:

"Således taler den hellige ånd: Den mand, som ejer dette bælte, skal jøderne binde på samme måde i Jerusalem, og de skal overgive ham i fremmede folks hænder."

Da vi hørte dette, tryglede både vi og de andre, der var til stede Paulus om ikke at tage til Jerusalem. Men han svarede:

"Hvad er det I gør? I står og tuder og knuser mit hjerte. Men jeg er jo ikke alene forberedt på at blive bundet, men også på at tage til Jerusalem og dø for vor Herre Jesus' navns skyld."

Så da han ikke lod sig overtale, tav vi stille efter at have udtalt et: Guds vilje ske!

Hos Jakob og de ældste i Jerusalem

31. Efter nogle dage gjorde vi os klar og tog op til Jerusalem. Nogle af de kristne fra Cæsarea tog med os, og de førte os hen til en, vi skulle bo hos – en vis Mnason fra Cypern, der var en af de allerførste elever. Således ankommet til Jerusalem blev vi venligt modtaget af brødrene.

⁶² Havneby på sydvestkysten af det nuværende Tyrkiet

⁶³ Hovedstaden i Fønikien – det nuværende Libanon

⁶⁴ By mellem Tyrus og Cæsarea.

⁶⁵ Se afsnit 7.

⁶⁶ Egentlig: profetere.

Næste dag gik Paulus sammen med os hen til Jakob,⁶⁷ og alle de ældste kom også. Da han havde hilst hjerteligt på dem, fortalte han detaljeret om alt det, Gud gennem hans tjeneste havde udrettet blandt de fremmede folk. Da de hørte det, lovpriste de Gud og sagde så til ham:

”Kære bror! Du ser selv, hvor mange tusinder blandt jøderne her, der er blevet Messiashengivne,⁶⁸ men som alle er stærkt optaget af at overholde loven. Nu er der imidlertid nogen, der har belært dem om, at du underviser alle jøderne ude blandt folkene i frafald fra Moses og påstår, at de ikke skal omskære børnene og ikke behøver at følge de overleverede skikke. Så hvad gør vi nu? Der vil uden tvivl stimle en masse mennesker sammen, når de hører, at du er kommet. Derfor foreslår vi, at du gør følgende: Der er fire mænd her hos os, som har aflagt et løfte.⁶⁹ Tag dem med dig, rens dig sammen med dem og dæk deres udgifter, så de kan blive kronragede. Så vil alle forstå, at der intet er om det, de er blevet belært om angående dig, men at du også selv vandrer efter loven og værner om den. Med hensyn til de hengivne blandt folkene har vi udsendt et cirkulære omkring vores afgørelse: at de skal vogte sig for afgudsofferne, blodet og kødet fra de kvalte dyr – og så for hor.”

Næste dag tog Paulus så mændene med sig, og da han var blevet rensat sammen med dem, gik han ind i templet og meddelte renselsesperiodens længde, indtil offeret skulle frembæres for hver enkelt af dem.

Opstanden i templet

32. Da de syv dage var ved at være gået fik jøderne fra Asien imidlertid øje på ham i templet, så de bragte hele mængden i oprør og greb ham, mens de råbte:

”Israelitter! Hjælp! Her er den mand, som alle vegne belærer alle mennesker imod vores folk, imod loven og imod dette sted, og nu har han tilmed taget hellenere med ind i templet og vanhelliget dette hellige sted!”

(Forinden havde de nemlig set Trofimos fra Efesos i selskab med ham i byen, og så mente de, at Paulus også havde taget ham med ind i templet).

⁶⁷ Jesus' bror, der var leder af menigheden i Jerusalem.

⁶⁸ Egentlig 'der har troet'. Jeg vil mene, det handler om de jøder, der har sluttet sig til Jerusalemmenigheden, der således må have udgjort et væsentligt alternativ til den farisæiske og herodianske jødedom.

⁶⁹ Se afsnit 27 og note 197.

Hele byen kom nu i bevægelse, og folket stimlede sammen. Efter at de havde pågrebet Paulus, slæbte de ham udenfor templet, og dørene blev straks lukket. Mens de gjorde, hvad de kunne for at slå ham ihjel, indløb der en anmeldelse til kommandanten for garnisonen om, at hele Jerusalem var i oprør. Han tog øjeblikkeligt soldater og centurioner med sig og løb ned til dem, og da folk fik øje på kommandanten og soldaterne, holdt de op med at slå Paulus. Da kommandanten så kom derhen, pågreb han Paulus og befalede, at han skulle bindes med to lænker. Så forhørte han sig om, hvem han var og hvad, han havde gjort. Nogle i flokken råbte ét - andre noget andet, så da han ikke kunne få en ordentlig forklaring på grund af larmen, befalede han, at Paulus skulle føres ind i fæstningen. Da han kom op på trappen, måtte han bæres af soldaterne på grund af den voldelige skare, for hele folket fulgte med, mens de råbte og skreg: "Klyng ham op!"

Da Paulus skulle til at føres ind i fæstningen, siger han til kommandanten: "Må jeg godt sige noget til dig?"

"Kan du græsk?!" spurgte han, "men er du så slet ikke ham egypteren, som for et par dage siden lavede oprør og førte de fire tusind sikariere ⁷⁰ ud i ørkenen?"

"Nej," svarede Paulus, "jeg er såmænd bare en jøde fra Tarsus i Kilikien - en ikke helt ubetydelig by. Men jeg beder dig, tillad mig at tale til folket."

Paulus' taler til folket

Da han havde givet tilladelsen, gjorde Paulus tegn med hånden til folket oppe fra trappen. Da der så var blevet musestille henvendte han sig til dem på hebraisk.

"Mine brødre og fædre! Hør nu på min forsvarstale til jer."

Da de hørte, at han talte til dem på hebraisk, blev der endnu mere stille.

"Jeg er jøde," fortsatte han, "født i Tarsus i Kilikien, opfostret i denne by, opdraget ved Gamaliels fødder i henhold til den fædrene strenge lov. Jeg var fuld af lidenskab i mit Gudsforhold - ganske som I alle sammen er det i dag. Ja, jeg forfulgte dem, der kaldte sig 'Vejen' til døden, idet jeg lænkede både mænd og kvinder og satte dem i fængsel. Det kan førstepresten bevidne og hele ældsterådet. Det var fra dem, jeg fik breve med til brødrene,

⁷⁰ Knivstikkere (latin: *sicae* - dolke). Mordere, der med skjulte knive angreb folk som led i et oprør - for eksempel zeloternes oprør mod romerne. Nogle mener, at forræderen Judas' tilnavn *Iskariot* henviser til, at han var sikarier.

dengang jeg tog til Damaskus for at føre også dem derfra i lænker til Jerusalem, så de kunne blive straffet.

Men da jeg så var på vej og nærmede mig Damaskus, skete der noget. Ved middagstid strålede ganske pludselig et stærkt lys fra himlen omkring mig. Jeg faldt til jorden og hørte så en stemme, der talte til mig:

"Saul, Saul, hvorfor forfølger du mig?"

"Hvem er du, Herre?" spurgte jeg.

"Jeg er Jesus, nazoræeren, som du forfølger."

De, der var sammen med mig, så godt nok lyset, men stemmen fra ham, der talte til mig, hørte de ikke. Så sagde jeg:

"Hvad skal jeg gøre, Herre?"

"Rejs dig op og tag ind til Damaskus," svarede Herren, "der vil du erfare alt, hvad du skal gøre."

Som følge af stråleglansen fra dét der lys kunne jeg ikke se, så jeg blev ført ved hånden af dem, der var sammen med mig og nåede således til Damaskus.

Imidlertid kom en vis Ananias hen til mig – han var en from og lovlydig mand, der havde et godt omdømme blandt alle de derboende jøder. Han kom hen til mig og sagde:

"Saul, min bror, se på ny!"

Og i samme stund fik jeg synet tilbage og kunne se ham.

"Vore forfædres Gud," sagde han så, "har for længe siden udvalgt dig til at forstå hans vilje, se Den Retfærdige og hør hvad han siger. For du skal være vidne om ham for alle mennesker om det, som du har set og hørt. Så hvad tænker du på? Rejs dig op! Se at blive døbt og få vasket dine synder væk, så snart du har påkaldt dig *hans* navn.

Da jeg så var vendt tilbage til Jerusalem, hændte det, mens jeg stod og bad i templet, at jeg kom i ekstase, og jeg så ham sige til mig:

"Skynd dig at komme ud af Jerusalem, for de vil ikke tage venligt imod dit vidnesbyrd om mig."

"Herre," sagde jeg så, "du ved selv, hvordan jeg i synagoge efter synagoge plejede at fængsle og piske dem, der hengav sig til dig, og dengang dit eget vidne, Stefanos' blod blev udgydt, stod jeg selv ved siden af og bifaldt, hvad der skete, mens jeg passede på overtøjet for dem, der slog ham ihjel."

"Kom nu afsted," sagde han bare, "for jeg vil udsende dig til fjerne folkeslag."

Mængdens reaktion på talen

Indtil da havde de lyttet til ham, men nu råbte de op:

"Sådan en skulle fjernes fra jordens overflade," sagde de, "han fortjener ikke at leve!"

Og de råbte og skreg, smed om sig med deres overtøj og kastede støv op i luften, så kommandanten befalede, at han skulle føres ind i fæstningen. Han sagde, at han skulle afhøres under pisk, så han kunne få rede på, hvorfor de råbte sådan imod ham. Da de så havde spændt ham fast med remmene, sagde Paulus til centurionen, der stod ved siden af:

"Må I godt piske en romer, som endnu ikke er dømt?"

Da centurionen hørte det, gik han hen til kommandanten og aflagde rapport:

"Hvad tænker du på?" sagde han, "dette menneske er jo romer."

Så gik kommandanten hen og spurgte ham:

"Sig mig engang, er du romer?"

"Ja." svarede han.

"Den borgerret har jeg selv skaffet mig ved hjælp af en ganske pæn kapital," sagde kommandanten.

"Jamen, jeg er simpelt hen født med den," svarede Paulus.

Straks veg de, der skulle til at forhøre ham, tilbage fra ham, og også kommandanten blev bange, da han fandt ud af, at det var en romer, han havde lagt i lænker.

For synedriet

33. Næste dag løste han Paulus' lænker. Nu ville han vide med sikkerhed, hvad det var, han blev anklaget for af jøderne, så han befalede at førstepræsterne og hele synedriet skulle samles. Så førte han Paulus ned, og fremstillede ham for dem.

Paulus så fast på synedriet og sagde så:

"Mine brødre! Jeg har indtil nu levet mit liv for Gud med fuldkommen god samvittighed..."

Førstepræsten Ananias befalede imidlertid de, der stod ved siden af ham at slå ham på munden. Så sagde Paulus til ham:

"Gud skal ramme dig, din kalkede væg! Hvordan kan du sidde og dømme mig efter loven, når du selv stik imod loven befaler, at jeg skal slås?"

"Skælder du ud på Guds førstepræst?!" sagde de, der stod ved siden af ham.

"Kære brødre," svarede Paulus, "jeg anede ikke, at han er førstepræst." (Der står nemlig skrevet: *Du må ikke tale ondt om dit folks leder.*)

Da nu Paulus forstod, at halvdelen af forsamlingen var saddukæere og den anden halvdel farisæere, råbte han ud over synedriet:

"Mine brødre! Jeg er selv farisæer – ja, søn af farisæere, og det er på grund af mit håb til opstandelse fra de døde, jeg står her og skal dømmes."

Da han havde sagt det, opstod der uenighed mellem farisæerne og saddukæerne, så flokken blev splittet. For saddukæerne siger jo, at der hverken findes opstandelse, engle eller ånd, mens farisæerne bekender sig til begge dele. Det kom til en vældig råben og skrigen, indtil nogle af teologerne fra farisæernes parti kæmpede sig frem og sagde:

"Vi finder intet ondt hos dette menneske. Sæt nu, det er en ånd eller en engel, der har talt til ham."

Da nu uroen voksede, blev kommandanten bange for, at Paulus skulle blive sønderrevet af dem, så han befalede soldaterne at gå ned og hive ham væk fra dem og føre ham ind i fæstningen. Den følgende nat stod Herren hos ham og sagde:

"Vær frimodig! Som du har vidnet om mig i Jerusalem, således skal du også komme til at vidne i Rom."

Konspiration mod Paulus

34. Næste dag stak jøderne hovederne sammen og tilsvor hinanden, at de hverken ville spise eller drikke, indtil de havde dræbt Paulus. Det var over fyrre, der tog del i denne sammensværgelse. De gik så hen til førstepresterne og de ældste og sagde:

"Under dyre forbandelser har vi tilsvoret hinanden intet at indtage, førend vi har slået Paulus ihjel. Så nu må I sammen med synedriet få kommandanten til at forstå, at han skal føre ham hen til jer, som I skulle til at forhøre jer mere indgående omkring ham. Men før han når frem, står vi klar til at rydde ham af vejen."

Imidlertid hørte Paulus' søstersøn om bagholdet. Han tog derfor hen til fæstningen, og da han var kommet ind, fortalte han det til Paulus. Så kaldte Paulus en af centurionerne til sig.

"Tag og før denne unge mand frem for kommandanten," sagde han, "han har noget at fortælle ham."

Så tog han ham med hen til kommandanten.

"Det var fangen Paulus," sagde han, "der kaldte på mig og bad mig om at føre denne unge mand frem for dig, fordi han havde noget at fortælle dig."

Så tog kommandanten ham ved hånden og fandt et sted, hvor de kunne være alene.

"Hvad er det så, du har at fortælle mig?" forhørte han sig.

"Jøderne har aftalt," sagde han, "at de i morgen vil anmode dig om at føre Paulus hen til synedriet, som om de skal til at forhøre sig mere indgående omkring ham. Du må ikke lade dig overtale af dem, for der ligger mere end fyrre mand i baghold efter ham, og de har under dyre forbandelser tilsvoret hinanden hverken at spise eller drikke, før de har fået ham slået ihjel. De er allerede klar og venter kun på dit tilsagn."

Kommandanten lod så den unge mand gå efter at have indprentet ham:

"Du må ikke sige til nogen, at du har fortalt mig det her."

Paulus føres til Cæsarea

Derefter tilkaldte han to af centurionerne.

"Gør to hundrede soldater klar til at tage til Cæsarea kl. 9 i aften⁷¹ sammen med halvfjerds ryttere og to hundrede spydbærere, og stil nogle lastdyr til rådighed, som de kan lade Paulus ride på og få ham i god behold til guvernør Felix.⁷²

Så skrev han følgende brev:

Højest ærede guvernør Felix.

Denne mand er blevet pågrebet af jøderne, og de havde nær slået ham ihjel, hvis ikke jeg var trådt til sammen med en deling soldater og havde befriet ham, eftersom jeg erfarede, at han var romer.

Jeg besluttede mig for, nøje at kende årsagen til at de anklagede ham, så jeg førte ham ned til deres synedrium, hvor jeg kunne forstå, at han blev anklaget for visse stridsspørgsmål omkring deres lov, men overhovedet ikke blev anklaget for noget, der burde medføre dødsstraf eller fængsel.

Da jeg kort efter blev informeret om, at der ville finde et baghold sted mod manden, sendte jeg ham straks afsted til dig. Samtidig meddelte jeg anklagerne, at de kunne udtale sig om, hvad de havde imod ham hos dig.

Venlig hilsen

Claudius Lysias.

Soldaterne hentede så i henhold til deres befaling Paulus op og førte ham i løbet af natten til Antipatris.⁷³ Den følgende dag lod

⁷¹ Egentlig: 'nattens tredje time'.

⁷² *Marcus Antonius Felix*: romersk statholder over provinsen Judæa ca. 52-59 e.Kr.

⁷³ En romersk koloni mellem Jerusalem og Cæsarea.

de rytterne tage derfra sammen med ham, hvorefter de selv vendte tilbage til fæstningen. Da rytterne ankom til Cæsarea overrakte de brevet til landshøvdingen og fremstillede Paulus for ham. Da han havde læst brevet, spurgte han Paulus, hvilken provins han kom fra, og efter at have erfaret, at han var fra Kilikien sagde han:

"Jeg vil forhøre dig nærmere, når også dine anklagere er til stede."

Så befalede han, at han skulle bevogtes i Herodes' palads.⁷⁴

Paulus for Felix

35. Fem dage senere ankom førstepresten Ananias sammen med nogle ældste og en advokat Tertullus, og de mødte frem for guvernøren i sagen mod Paulus. Han blev så kaldt ind, og Tertullus fremførte sin anklage.

"Højest ærede Felix," begyndte han, "det er med al mulig taknemmelighed vi til enhver tid og overalt anerkender den langvarige fred, vi har opnået gennem dig og også de reformer, der er sket for dette folk i kraft af din fremsynethed. Jeg skal ikke holde dig hen længe, men beder dig blot om, at du venligst hører på os i al korthed. Det er nemlig vores opfattelse, at denne mand er en pest, som stifter oprør blandt alle jøder i hele verden som anfører for nazoræernes sekt, og han har tilmed forsøgt at vanhellige templet. Ja, du kan selv afhøre ham og få alt det, vi anklager ham for, bekræftet."

Jøderne stemte i og hævdede, at det forholdt sig således.

Nu svarede Paulus, efter at guvernøren havde nikked til ham:

"Eftersom jeg kan forstå, at du har været dommer over dette folk i mange år, vil jeg med frimodighed forsvare mig selv, eftersom du kan være forvisset om, at det ikke er mere end tolv dage siden, jeg tog op til Jerusalem for at bede. Og hverken i templet så de mig i diskussion med nogen endsige da foranstalte et folkeligt oprør – ej heller i synagogerne eller i byen, og de kan slet ikke bevise det, de anklager mig for, overfor dig.

Dog vil jeg indrømme for dig, at ifølge Vejen, som de kalder en sekt, dyrker jeg vore forfædres Gud. Jeg hengiver mig til alt, hvad der står i loven, og hvad der er skrevet hos profeterne, og jeg nærer det samme håb til Gud, som disse mennesker selv nærer – at der snart vil finde en opstandelse sted af retfærdige såvel som uretfærdige. Derfor øver jeg

⁷⁴ Egentlig: 'prætorium'.

også mig selv i at have en ulastelig samvittighed i alle forhold, både for Gud og for mennesker.

Efter adskillige år kom jeg tilbage med pengegaver til mit folk og for at foretage ofre. Da jeg var færd med dette, fandt de mig helliget i templet og hverken i gang med pøbeloptøjer eller tumult, men der var nogle jøder fra Asien, som egentlig burde være til stede her hos dig og anklage mig, hvis de ellers havde noget på mig. Eller lad disse mennesker her fortælle, hvilken uret de fandt, da jeg stod for synedriet, med mindre det skulle dreje sig om dette ene udråb, jeg kom med, da jeg stod midt iblandt dem:

”Det er angående de dødes opstandelse, jeg dømmes af jer i dag.”

Så udsatte Felix sagen, da han var ret velbevandret i forholdene omkring Vejen.

”Når kommandanten Lysias kommer,” sagde han, ”vil jeg træffe afgørelse i jeres sag.”

Han befalede centurionen, at Paulus skulle holdes under mildt opsyn, så han ikke hindrede nogen af hans egne i at betjene ham. Efter nogle dage indfandt Felix sig sammen med sin kone Drusilla, der var jøde. Han sendte bud efter Paulus og hørte på ham omkring hans hengivenhed mod Kristus Jesus. Men da han talte med ham om retfærdighed, indre styrke og om den forestående dom, blev Felix forlegen og afbrød ham:

”Nu kan du gå. Når jeg får tid, sender jeg bud efter dig.”

I øvrigt håbede han også på, at Paulus ville give ham penge. Derfor sendte han ganske ofte bud efter ham for at tale med ham.

Paulus for Festus

36. Da der efterhånden var gået en periode på to år, fik Felix en efterfølger, Porkius Festus,⁷⁵ og da Felix gerne ville indynde sig hos jøderne, efterlod han Paulus i fængslet.

Da Festus så var tiltrådt som guvernør, rejste han allerede efter tre dage til Jerusalem fra Cæsarea. Såvel førstepresterne som de jødiske spidser indgav straks klagemål mod Paulus til ham, samtidig med at de bad om, at han allernådigst ville sende bud efter Paulus, så han kunne komme til Jerusalem. De forberedte nemlig et baghold for at slå ham ihjel på vejen. Festus svarede imidlertid, at Paulus skulle holdes forvaret i Cæsarea, og at han i øvrigt selv stod i begreb med at tage af sted snarest muligt.

⁷⁵ *Porcius Festus*: romersk statholder over provinsen Judæa ca. 59-62 e.Kr.

”Så lad de førende iblandt jer tage derned sammen med mig,” sagde han, ”så de kan anklage ham, hvis der er noget utilstedeligt ved manden.”

Han tilbragte så en otte ti dage sammen med dem, hvorefter han rejste ned til Cæsarea. Næste dag tog han plads på dommersædet og befalede, at Paulus skulle føres ind. Da han så var kommet til stede stillede de judæere, der var kommet tilrejsende fra Jerusalem, sig omkring ham. De fremførte mange tunge beskyldninger imod ham, som de dog ikke var i stand til at bevise, og Paulus forsvarede sig:

”Jeg har ikke gjort noget forkert – hverken mod jødernes lov, mod templet eller mod Cæsar.”

Festus var imidlertid indstillet på at tilstå judæerne en gunst, så han spurgte Paulus:

”Er du villig til at rejse op til Jerusalem, så jeg kan dømme dig dér angående disse anklager?”

”Jeg står for Cæsars domstol,” svarede Paulus, ”det er dér, jeg bør dømmes. Mod judæerne har jeg ingen uret begået, hvad du også udmærket godt ved. Hvis jeg skulle have begået nogen uret, der fortjener dødsstraf, så går jeg såmænd gerne i døden, men hvis det, som disse mænd anklager mig for, intet har på sig, så skal ingen udlevere mig til dem blot for at takkes dem. Jeg appellerer til Cæsar!”

Da Festus så havde drøftet det med sit råd svarede han:

”Du har appelleret til Cæsar – så skal du også komme for Cæsar.”

Kongen sættes ind i sagen

37. Efter nogle dage kom kong Agrippa sammen med Bernike⁷⁶ til Cæsarea for at hilse på Festus. De blev der i flere dage, og Festus forelagde så kongen sagen om Paulus:

”Der er en mand her, som Felix har efterladt som fange. På grund af ham troppede jødernes førsteprester og ældste op, mens jeg var i Jerusalem og forlangte at få ham dømt. Jeg svarede dem, at det ikke er skik og brug for romere at prisgive noget menneske, før den anklagede ansigt til ansigt med sine anklagere har haft mulighed for at forsvare sig mod beskyldningen. Så da de var kommet herved, tøvede jeg ikke, men allerede næste dag satte jeg mig på dommersædet og

⁷⁶ Kong Herodes Agrippa II. Lydkonge over forskellige palæstinensiske områder fra 48-70. Den sidste af Herodes' slægt på tronen. Bernike eller Berenike er hans søster. Hun er kendt for sine promiskuøse forhold til bl.a. sin bror og til den senere kejser Titus.

befalede, at manden skulle hentes. Da anklagerne havde stillet sig omkring ham, fremførte de ikke en eneste beskyldning om noget, som jeg selv anså for at være ondt – nej, de fremkom med nogle stridigheder, de åbenbart havde med ham omkring deres egen overtro og om en eller anden Jesus, der var død, men som Paulus påstod var i live. Jeg var noget i vildrede om, hvordan det skulle gribes an, så jeg spurgte ham, om han var villig til at rejse til Jerusalem for at blive pådømt i sagen. Paulus krævede imidlertid at blive bevogtet her, indtil majestætens⁷⁷ kendelse forelå, så jeg befalede, at han skulle bevogtes, indtil jeg sendte ham videre til Cæsar.”

Så sagde Agrippa til Festus:

”Jeg ville egentlig også gerne selv høre det menneske.”

”I morgen” svarede Festus, ”skal du få ham at høre.”

Paulus’ forsvarstale

Næste dag ankom Agrippa og Bernike under stor pomp og pragt og gik ind i retssalen sammen med både officerer og byens spidser, og Festus befalede, at Paulus skulle føres ind.

”Kong Agrippa,” siger Festus så, ”og alle I, der er til stede sammen med os. Her ser I den mand, for hvis skyld en stor gruppe judæere indfandt sig hos mig både i Jerusalem og her, mens de råbte op om, at han ikke fortjente at leve længere. Imidlertid indså jeg, at han intet havde gjort, der fortjente dødsstraf, men da han så selv appellerede til majestæten, besluttede jeg mig for at sende ham afsted. Noget sikkert har jeg imidlertid ikke at skrive til min Herre om ham, og derfor fører jeg ham nu frem for jer og ikke mindst for dig, konge Agrippa, så jeg efter forhøret har noget at skrive. Det forekommer mig nemlig ulogisk at sende en fange afsted uden samtidig at tilkendegive beskyldningerne imod ham.”

Så sagde Agrippa til Paulus:

”Værsgo. Du må gerne tale din sag.”

Paulus rakte hånden ud og begyndte sin forsvarstale:

”Angående alt det, jeg anklages for af judæerne, priser jeg mig selv lykkelig over, at jeg i dag skal forsvare mig overfor dig, kong Agrippa - ikke mindst fordi du er velbekendt med jødernes skikke og stridsspørgsmål. Derfor beder jeg dig om, at du vil høre tålmodigt på mig.

Hvad angår min livsførelse fra ungdommen af, så foregik den fra begyndelsen i mit eget folk og i Jerusalem. Det ved

⁷⁷ Egentlig ’*Sebastos*’, som er det græske ord for den romerske kejsertitel Augustus (velærværdig).

alle judæerne i øvrigt udmærket, for de kender mig i forvejen- hvis de ellers ville indrømme det - hvordan jeg lige fra begyndelsen som farisæer efterlevede den strengeste retning indenfor vores religion. Og nu står jeg her og skal åbenbart dømmes for håbet til det løfte, som Gud gav vore forfædre. Det er det løfte, vores tolvstammefolk håber at se opfyldt ved at dyrke Gud uafledigt nat og dag, og det er det håb, jeg anklages for af jøder. Men kære konge, hvorfor anses det for utroligt blandt jer, om Gud opvækker døde?

Jeg har jo selv ment, at jeg måtte skride til voldsomme handlinger for at imødegå Jesus nazorærens navn, hvad jeg da også gjorde i Jerusalem. Mange af de hellige fik jeg spærret inde i fængsler efter bemyndigelse fra førstepræsterne, og når de skulle henrettes, stemte jeg for. Og i alle synagogerne hævnedes jeg mig ofte ved at tvinge dem til at tale gudsbespotteligt - ja i mit raseri forfulgte jeg dem endog til byer i udlandet.

Det var med det formål, jeg engang var på vej til Damaskus med myndighed og fuldmagt fra førstepræsterne. Ved middagstid så jeg pludselig på vejen, kære konge, et lys omstråle mig og mine rejsekammerater - klarere end solens stråleglans. Vi faldt alle til jorden, og jeg hørte en stemme tale til mig på hebraisk:

"Saul! Saul, hvorfor forfølger du mig? Det gør ondt at slå ud mod pigkæppen."

"Hvem er du, Herre?" spurgte jeg.

"Det er mig, der er Jesus, som du forfølger," svarede Herren, "men rejs dig nu op og stå på dine fødder, for det var derfor, jeg viste mig for dig - for at håndplukke dig som tjener for og vidne om både, hvad du har set, og hvad du skal få at se omkring mig. Jeg udvælger dig af dit folk og af de folkeslag, jeg udsender dig til, for at åbne deres øjne - for at omvende dem fra mørke til lys og fra Satans magt til Gud, så de kan få syndsforladelse og lod blandt dem, som er helliget gennem deres hengivenhed til mig."

Kære kong Agrippa! Fra da af var jeg ikke spor ulydig mod det himmelske syn - nej, først for dem i Damaskus så også i Jerusalem og i hele Judæa - ja, også blandt andre folk forkyndte jeg nu, at de skulle lægge deres liv om og vende om til Gud og gøre gerninger, der var omvendelsen værdige.

Det var på grund af dette, judæerne greb mig, mens jeg var i templet, og de forsøgte at gøre det af med mig. Men indtil

denne dag, har jeg fået hjælp fra Gud, og nu står jeg her og vidner for de mindste til de største, og jeg hævder intet andet, end det, som både profeterne og Moses talte om, skulle ske: at Messias skulle lide, og at han som den første fra opstandelsen af de døde skulle forkynde lys både for vores eget og for de fremmede folk."

Mens han således holdt sin forsvarstale, siger Festus pludselig højt:

"Paulus, du er vanvittig! Den megen lærdom driver dig til vanvid!"

"Jeg er ikke vanvittig, højstærede Festus," svarede Paulus, "det er kun sande og fornuftige ting, jeg taler om. Det forstår kongen, som jeg også henvender mig frimodigt til, for jeg har tillid til, at intet af, hvad der er sket, har undgået hans opmærksomhed. Det er jo ikke ligefrem foregået i en afkrog. Kære kong Agrippa, du har tillid til profeterne – det ved jeg, du har!"

"Det er lige før, du overtaler mig til at blive kristen," sagde Agrippa til Paulus.

"Jeg ville ved Gud ønske," sagde Paulus, "at ikke blot du, men også alle, som hører på mig i dag, før eller senere ville blive sådan, som jer er – måske lige bortset fra disse lænker."

Nu rejste kongen sig sammen med guvernøren og Bernike og alle de, som sad der sammen med dem, og mens de trak sig tilbage, talte de med hinanden om, at dette menneske intet havde gjort, som fortjente dødsstraf eller fængsel. Så sagde Agrippa til Festus:

Dette menneske kunne have været løsladt, hvis ikke han havde appelleret til Cæsar."

Mod Rom

38. Efter at det så var blevet bestemt, at vi skulle sejle afsted til Italien, udleverede de Paulus og nogle andre fanger til en centurion ved navn Julius fra den kejserlige garde. Vi kom så ombord på en båd fra Adramyttium,⁷⁸ der skulle anløbe steder på Asiens kyst og sejlede afsted. Aristarkhos, en makedoner fra Thessalonika, var med os.

Næste dag anløb vi Sidon,⁷⁹ og Julius, der behandlede Paulus helt menneskeligt, tillod ham at besøge vennerne og nyde deres omsorg. Da vi var taget derfra, sejlede vi ind under Cypem,

⁷⁸ Havneby knap 100 km østnordøst for øen Lesbos.

⁷⁹ Havneby i det nuværende Libanon.

fordi der var modvind, og efter at have krydset farvandet ud for Kilikien og Pamfylien, anløb vi Myra i Lykien.⁸⁰

Her fandt centurionen et alexandrinsk skib, der skulle til Italien, og der lod han os gå ombord. Vi sejlede så langsomt afsted i adskillige dage og nåede med nød og næppe ud for Knidos,⁸¹ fordi vinden ikke tillod os at komme videre. Vi sejlede så ind under Kreta ud for Salome,⁸² og efter at have sejlet langs kysten med stort besvær, kom vi til et sted, som hedder Gode Havne, nær ved byen Lasaia.⁸³

Da der nu var gået nogen tid, og sejlads ikke længere var helt sikker, eftersom fasten allerede var ovre,⁸⁴ advarede Paulus dem:

"Mine herrer," sagde han til dem, "jeg forestiller mig, at sejladsen her fører til ulykke og store tab - ikke blot af last og skib, men også af vores liv."

Men centurionen stolede mere på styrmanden og kaptajnen end på, hvad Paulus sagde, og da havnen var uegnet til overvintring, besluttede flertallet, at man skulle sejle derfra, så de om muligt kunne nå til Fønix og overvintre der. Det er en havn på Kreta, der vender både mod sydvest og nordvest.

I havsnød

Da der nu blæste en søndenvind, tænkte de, at deres plan var så godt som gennemført, så de lettede anker og sejlede meget tæt langs Kretas kyst. Men ikke længe efter slog en tyfonagtig storm - den der kaldes *Eurakvilon* - ind over øen. Skibet blev revet med, og da vi ikke kunne holde stævnen op mod vinden, gav vi op og lod os drive. Da vi kom ind under en lille ø, som hedder Kauda,⁸⁵ var vi lige ved at miste redningsbåden. Efter at have halet den op, benyttede de forskellige hjælpemidler til at surre skibet, og da de var bange for at blive blæst ned i Syrten,⁸⁶ rebede de sejlene og lod sig drive. Da vi imidlertid kæmpede en del med stormen, begyndte de næste dag at lette skibet, og på tredjedagen smed de egenhændigt skibets udstyr overbord. Hverken sol eller stjerner viste sig i flere dage, samtidig med, at en ikke ubetydelig storm var over os, så vi begyndte til sidst at miste ethvert håb om redning.

⁸⁰ Lille romersk provins på sydkysten af det nuværende Tyrkiet.

⁸¹ Havneby på det sydvestligste punkt på det tyrkiske fastland.

⁸² Forbjerg på det østligste Kreta.

⁸³ Cirka midt på Kretas sydkyst.

⁸⁴ Fasten referer til den store forsoningsdag, der falder i oktober, så man var nået ud over den del af året, hvor sejlads ansås for nogenlunde sikker.

⁸⁵ Lille ø, 16 km syd for det vestlige Kreta.

⁸⁶ Havbugt med sandbanker ud for Libyen.

Efter at de i lang tid ikke havde fået noget at spise, stillede Paulus sig op midt iblandt dem og sagde:

”Ja, mine herrer, I burde nok have lyttet til mig og ikke være sejlet fra Kreta, så I havde sparet os for denne ulykke og dette tab. Men nu opfordrer jeg jer til at være ved godt mod, for ingen skal miste livet – kun skibet skal gå tabt. Her i nat stod der nemlig en engel hos mig fra den Gud, jeg tilhører og dyrker.

”Frygt ikke, Paulus,” sagde han, ”du skal nok blive stille for Cæsar, og hør her, Gud har skænket dig alle dem, der sejler med dig.”

Vær derfor ved godt mod, mine herrer, for jeg har fuld tillid til Gud, at det også vil ske, sådan som det blev fortalt mig. Til gengæld kommer vi til at strande på en ø.”

Da vi nu på fjortende døgn drev rundt på Adriaterhavet, fik søfolkene midt om natten mistanke om, at der var land i nærheden. Da de loddede dybden, målte de tyve favne,⁸⁷ og da de igen efter en kort afstand loddede, målte de femten favne. Så blev de bange for, at vi skulle støde på klippeskær. Derfor kastede de fire ankre ud fra agterstavnen og bad til at det snart ville blive lyst.

Senere forsøgte søfolkene at flygte fra skibet ved at fire jollen ned i havet under påskud af, at de ville lægge ankre ud fra forstavnen. Så sagde Paulus til centurionen og soldaterne:

”Hvis ikke de der bliver på skibet, står I ikke til at redde.”

Hen under morgenen opfordrede Paulus nu alle til at spise noget.

”I dag er det den fjortende dag, hvor I har ventet uafbrudt uden at spise eller tage noget til jer. Derfor opfordrer jeg jer til at få noget at spise. Det hører sådan set med til jeres redning, for ikke så meget som et hovedhår skal gå tabt hos nogen af jer.”

Da han havde sagt det, tog han et brød, takkede Gud for øjnene af alle, brød det og begyndte at spise. Så blev alle i godt humør og begyndte selv at tage føde til sig.

Vi var i alt 276 personer ombord på skibet, og da de så var blevet mætte efter måltidet, lettede de skibet ved at smide resten af hveden i havet.

Strandet

Da det omsider blev dag, genkendte de ikke landet, men de bemærkede en bugt med en strand, og der besluttede de sig for – om muligt – at sætte skibet op på grund. Så kappede de

⁸⁷ Gammelt mål for afstanden mellem finderspidserne hos en mand, der står med udbredte arme. Ca. 1,80 m.

ankrene og overlod dem til havet samtidig med, at de løsnede surringerne til styreårerne. Derefter hejste de forsejlet for vinden og styrede ind mod stranden. Imidlertid kom de ind på et rev med dybt vand på begge sider, og der satte de skibet på grund, så forstavnene borede sig ned og blev stående urokkeligt, mens agterstavnene blev slået i stykker af de voldsomme bølger. Nu besluttede soldaterne sig for at slå fangerne ihjel, så ingen undslap ved at svømme i sikkerhed. Men centurionen, der var opsat på at redde Paulus, forhindrede dem i deres forehavende og befalede, at de, som kunne svømme, skulle springe overbord først og se at komme i land. Med hensyn til de øvrige skulle nogle bjærge sig på planker, andre på nogle af skibets vragsdele, og på den måde blev alle reddet sikkert i land.

På Malta

Efter at vi var blevet reddet, kunne vi forstå, at øen hed Malta. Barbarerne her viste os en usædvanlig omsorg, for de tændte bål og tog sig af os alle på grund af den vedvarende regn og kulde. Også Paulus samlede sig en masse kvas og lagde det på bålet, men pludselig krøb en slange ud på grund af heden og bed sig fast i hans hånd. Da barbarerne så dyret hænge fra hans hånd, sagde de til hinanden:

”Dette menneske er uden tvivl en morder, for godt nok blev han reddet op af havet, men Dike⁸⁸ lod ham alligevel ikke leve.”

Imidlertid rystede Paulus blot dyret af i ilden og led ikke nogen skade. De andre regnede med, at han ville få feber eller pludseligt falde død om, men da de havde ventet et stykke tid og så, at der ikke skete ham noget slemt, kom de på andre tanker og erklærede, at han var Gud.

I området omkring det sted, var der et mindre stykke land, som ejedes af øens fornemste mand, der hed Poplios. Han tog imod os og beværtede os venligt som sine gæster i tre dage. Nu var det sådan, at Poplios' far lå til sengs med feber og dysenteri. Paulus gik så ind til ham, og efter at have bedt en bøn lagde han hænderne på ham og helbredte ham. Efter den begivenhed kom også de andre syge på øen hen til ham, og de blev kureret. De viste os meget stor ære, og da vi skulle sejle derfra, forærede de os alt, hvad vi måtte få brug for.

⁸⁸ Retfærdighedens eller hævnens gudinde iflg. græsk mytologi.

Til Rom

39. Efter tre måneder stak vi så til søs på et alexandrinsk skib, der havde overvintret på øen. Det var indviet til Dioskurerne.⁸⁹ Vi lagde ind til Syrakus,⁹⁰ hvor vi blev i tre dage, hvorpå vi tog afsted og nåede Region. Efter én dag blev det søndenvind, og vi ankom til Puteoli⁹¹ på andendagen. Her fandt vi brødrene, og de overtalte os til at blive der i en uge, hvorefter vi tog til Rom. Da brødrene fra Rom havde hørt om os, kom de ud for at møde os på Forum Appii⁹² og Tres Tabernae,⁹³ og da Paulus så dem, takkede han Gud fattede mod.

Så kom vi ind i selve Rom, og Paulus fik lov til at bo for sig selv sammen med den soldat, der bevogtede ham.

Opgør med jøderne

40. Tre dage senere sammenkaldte han de fornemste jøder, og da de var samlet, sagde han til dem:

”Mine herrer og brødre. Uden at have gjort noget imod folket eller mod fædrenes skikke er jeg fra Jerusalem blevet overgivet i romernes hænder. Efter at have forhørt mig ønskede de ellers at løslade mig, eftersom de intet fandt hos mig, der kunne begrunde dødsstraf. Imidlertid protesterede judæerne, så jeg blev tvunget til at appellere til Cæsar, men det skyldtes ikke, at jeg havde noget at anklage mit folk for. Det er derfor, jeg nu har indkaldt jer for at møde jer og tale med jer, for det er på grund af Israels håb, jeg er lænket med denne lænke.”

”Vi har ingen breve fået om dig fra Judæa” sagde de til ham, ”ej heller har nogen af brødrene indfundet sig og meddelt noget eller talt ondt om dig. Men vi er glade for at høre, hvad du mener, for om denne sekt ved vi, at den vækker modsigelse overalt.”

Så aftalte de en dag med ham, hvor endnu flere kom hen til ham på hans bopæl, og han forklarede dem sagen, idet han vidnede om Guds rige, og han prøvede at overbevise dem om Jesus både ud fra Moseloven og ud fra profeterne fra tidlig morgen til sen aften. Nogle af dem blev overbevist ved det, han sagde, mens andre ikke troede på det. Da de ikke kunne enes, gik de hver til sit, efter at Paulus var fremkommet med dette ene udsagn:

”Det var rigtigt, som den hellige ånd sagde det til vore forfædre gennem profeten Esajas: *Gå hen til dette folk og sig: I*

⁸⁹ Castor og Pollux – de søfarendes beskyttere.

⁹⁰ Hovedbyen på Sicilien.

⁹¹ Havneby i Napolibugten.

⁹² Markedsplads ca. 80 km. Sydøst for Rom.

⁹³ De tre Kroer. Landsby ved Via Appia ca. 58 km. Syd for Rom.

skal høre og høre og dog intet fatte. I skal se og se og dog intet se. For dette folks hjerte er blevet til en fedtklump. De er blevet tunghøre, og deres øjne er tillukkede, så de aldrig ser med deres øjne, hører med deres ører eller fatter noget med deres hjerte og lægger deres liv om, så jeg kan helbrede dem.

Så skal I da vide, at denne Guds frihed er blevet sendt til andre folk - de vil nemlig lytte."

Paulus blev hele to år i sin egen lejlighed, og han tog venligt imod alle, som kom til ham. Han forkyndte Guds rige og underviste i det med vor Herre Jesus Kristus med stor frimodighed og ganske uhindret.